

MAGYARI

HUNGARIA
Tp.

T. „Dunaposta“

BUDAPEST
Postafiók 151.

Főszerkesztő és szerkesztésért felelős:
dr Paál Árpád

Laptulajdonos: Szent László Nyomda R-T.
Felelős igazgató: FOLLMANN GEZA
Törvényszéki bej. szám: Tr. B. 11/11. Jun. 1938.

Főmunkatárs: **dr Gyáriás Elemér**

Gafencu külügyminiszter Velencében és Belgrádban

Az olasz fővárosból való elutazásakor nyilatkozott a sajtónak, hogy körútja során minden kötelezettség vállalásától tartózkodott

Velencéből jelentik: Rómából való elutazása után Gafencu külügyminiszter egy fél napi tartózkodásra kiszállott Velencében. Innen csütörtök délután 4 órakor indult el Belgrád felé. A velencei állomáson Duhia Zamfirescu római követ és Velence város főpolgármestere búcsúztatta.

Rómából jelentik: A Stefani-iroda jelenti, hogy Gafencu külügyminiszter a Rómából való elutazása előtt sajtónyilatkozatot tett. Ismét hangsúlyozta, hogy a nagy európai fővárosokba vezető utazásának tájékozódó jellege volt, nem pedig kötelezettségek vállalása. Minderről értesülve minden kötelezettség nélkül tér vissza Bucarestbe. Kijelentette, hogy a különböző államférfiakkal folytatott megbeszélései alkalmával megállapította, hogy mindannyian tisztában vannak, hogy milyen súlyos következményei lennének egy új háborúnak. Minden ország egyetért abban, hogy egy új világháború teljesen rombadöntené az európai civilizációt. Gafencu szerint a következményeknek ez az előrevetülése legjobb biztosítéka annak, hogy mindez nem történik meg. A jelenlegi feszültségből való kiutazás Gafencu abban látja, hogy a béke szolgálatában erőfeszítéseket kellene tenni a kölcsönös megértések megteremtésére. Gafencu azzal végezte be nyilatkozatát, hogy a közös gazdasági érdekek biztosítani fogják az olasz-román kapcsolatok bizalomteljes kimélyülését.

A külügyminiszter nyilatkozott a Balkán-szövetség békeakaratairól. Románia és Jugoszlávia önálló külpolitikája

Belgrádból jelentik: Gafencu külügyminiszter péntek délelőtt megérkezett Belgrádba. Üdvözlésére megjelent a pályaudvaron Cincár-Markovics külügyminiszter, továbbá a belgrádi román nagykövet s a görög, török és lengyel követ.

Gafencu külügyminiszter Belgrádba érkezése előtt a vonaton fogadta a *Politika* című

jugoszláv lap munkatársát és a következőket mondotta:

— Nyugodt lelkiismerettel állapíthatom

Ribbentrop elutazott Olaszországba

Az olasz hivatalos sajtóiroda jelentése az újabb német-olasz találkozás tárgyalási anyagáról. — Göring vezértábornagy Sanremoba érkezett

Berlinből jelentik: Ribbentrop német birodalmi külügyminiszter több napos tartózkodásra csütörtök este Olaszországba utazott.

A Stefani-iroda ezzel kapcsolatban a következőket jelenti:

— Ribbentrop és Ciano találkozója a tengelyállamok két képviselőjének alkalmat fog adni arra, hogy mélyrehatóan szemügyre vegyék a nemzetközi helyzetet, amint az a legutóbbi időkben kialakult. Ezt a helyzetet a bekerítés politikája jellemzi, amelyet a két nyugati nagyhatalom Németország és természetesen Olaszország ellen

meg, hogy nincs európai államférfi, aki a háborút akarja. Mindenki a béke után vágyik, de a béke szó értelme nem mindenki számára azonos. A Balkán-szövetség államai is a békét akarják.

Gafencu a továbbiakban elmondotta, hogy Cincár-Markovics jugoszláv külügyminiszterrel meg akarja beszélni az európai fővárosokban szerzett benyomásait és meg akarja tárgyalni vele a két országot közösen érdeklő kérdéseket.

A jugoszláv sajtó megleghangú cikkeiben üdvözli Gafencut és a *Politika* azt írja, hogy a román külügyminiszter belgrádi tartózkodása is megerősíti azt a külföldön kialakult véleményt, hogy Románia és Jugoszlávia magatartását tisztán saját létérdekeik szabják meg.

is folytat. A valóságban ennek a politikának nyilván nincs sikere, minthogy számos állam hangsúlyozottan állást foglalt a semlegesség mellett. Az idők jele, hogy a háborús jellegű politika még Moszkva részéről is ellenzésekkel találkozik. A tengelyállamok éber figyelemmel kísérik az eseményeket és szilárdan kitartanak egymás mellett abban a küzdelemben, mely az új rend létrehozására irányul.

Rómából jelentik: Göring vezértábornagy, porosz miniszterelnök csütörtök este San-Remoba érkezett, ahol meleg szívvel fogadták.

Litvinovnak éles szóváltása volt Stalinnal

A vörös hadsereg tábornokai állásfoglalása miatt kellett távoznia

Varsóból jelentik: Itteni lapjelentések szerint Litvinov bukása drámai körülmények között ment

végbe. Eszerint: Stalin kedden magához kérette a külügyi népbiztost és közölte vele, hogy a vörös hadsereg tábornokai ellenzik a politikáját.

Litvinov erőiesen védelmére kelt politikájának és a szóváltás egyre élesebb lett. Végül Stalin azzal vetett véget a szóharcnak, hogy közölte Litvinovval: át kell adnia a népbiztosság vezetését Molotovnak.

A „Temps“ szerint Litvinov távozása diplomáciai taktikázás is lehet

Párizsból jelentik: Litvinov távozását a déli lapok is nagyfontosságú eseményként tárgyalják, de kihatásai felől még nagy óvatossággal nyilatkoznak. Nem hiszik, hogy gyökeres változás állana be a távozás miatt a Szovjet külpolitikájában, de számolnak vele, hogy az egyetemes biztonság követelését a Szovjet jövőben nem fogja folytatni. A „Paris Midi“ azt írja, hogy Litvinov távozását újabb akadályként fog hatni az Anglia és Szovjet között folyó tárgyalásokban. A „Temps“ szerint lehetséges, hogy Litvinov távozását csak diplomáciai taktikázás. Bizonyos azonban, hogy a mai európai helyzetben a Litvinov távozását igen időszertlenül történt, s következményeit még csak ezután lehet fölmérni.

Daladier francia miniszterelnök a nemzetközi helyzetről

Közölte a sajtóval, hogy a parlament előtt jövő héten teendő nyilatkozatának mi lesz a lényeges tartalma. Az a kérdés, hogy egyoldalú hatalmi túlsúly legyen-e Európában vagy együttműködés

Párizsból jelentik: Daladier miniszterelnök csütörtök este hivatalosan közölte a sajtóban, hogy a jövő héten, csütörtökön kormánynyilatkozatot olvas fel a kamarában a nemzetközi helyzetről. Hozzátette, hogy nem akarja egy héten át bizonytalanságban tartani a közvéleményt és már most össze akarja foglalni, hogy mi lesz beszédének lényege.

— Franciaország magatartása — mondotta — nem változott meg március 29-iki rádióbeszéd

óta és nem is fog megváltozni. Egyetlen kérdést kell tisztázni: azt, hogy egyoldalú hatalmi túlsúly legyen-e Európában, vagy együttműködés. Franciaország biztonságáról és a civilizáció jövőjéről van szó. Velünk együtt az emberiség túlnyomó többsége el van szánva, hogy megvédje a civilizációt. A francia nép tudja ezt és elszántsága megingathatatlan. Ezt még egyszer emlékeztetnem akarom idézni.

A danzigi kérdés története

Irta: Csiszár Béla

Danzigról beszél mindenki és tudja erről a városról, hogy Keletporoszország jelentős centruma s hatalmas kikötőváros, amelynek lakói eleynessz kivétellel német nemzetiségűek. De azt kevesen tudják, hogy Danzig milyen véletlenül került szinte Lengyelországhoz. A danzigi követelés, sőt még a tengerhez kivetődő folyosó kérdése sem szerepelt a háború előtt és alatt a megoldásra váró kérdések között. Azokon a tárgyalásokon, amelyeket lengyel vezetőkörök folytattak előbb a bécsi, majd a cári udvarral, csak az önkormányzat kérdése, illetve az önálló Lengyelország megteremtése szerepelt. Danzig a három hatalom ígéretei között sem került szóba. Franciaország a háború során kevés figyelmet szentelt a lengyel kérdésnek, azt teljes egészében az oroszokra hagyta. Anyira, hogy, mikor Wilson, akit Danzig elszakításának vehemens propagátora, Dmowsky Román lengyel képviselő már ekkor befolyásolni igyekezett, az ántántnál ezirányban érdeklődött, azt a választ kapta, hogy ezt már elintézte a minden oroszok cárijának kiáltványa, amelyet hadseregéhez intézett. A kiáltványban csak önkormányzatról volt szó, semmi másról. Danzig bevonása a nemzetközi problémák közé komoly formában csak akkor történt, amikor Oroszország összeomlott s hagyatékát, a lengyel kérdést elintézését is Franciaország vette magára.

A lengyel nemzeti demokraták pártelnöke, Dmowsky Román volt az, aki Danzig kérdését Lengyelország visszaállítására kérdésebe belekapcsolta. Ez a lengyel politikus sokáig mint újságíró működött, majd képviselő lett az orosz megszállás alatt álló lengyel területen. Az orosz dumában hosszabb ideig a lengyel klub elnöke is volt. Orosz körökkel egyetértésben kidolgozta az önkormányzat tervét, végső szándéka azonban az önálló Lengyelország megteremtése volt, amely egy németellenes Közép Európában vezérszerepet játszott volna. E tervével csak az orosz megszállás után mert előállni, Londonban nemzeti tanácsot szervezett és sorra járta az európai fővárosokat, hogy agitáljon céljai mellett. Nagyszámú cikkében, amelyeket főleg a *Morning Post* közölt, a restauráción kívül Danzig elszakítását s a tengerhez vezető folyosó elcsatolását is sürgette. Mikor látta, hogy az ántánt kormányainál ezek a tervek nem találnak elég meleg fogadtatásra, áthajózott Wilsonhoz s őt próbálta megnyerni tervének. Wilson eleinte hallani sem akart Danzigról, de amikor Dmowsky megfenyegette, hogy a legközelebbi elnökválasztáson a négymillió amerikai lengyel ellen szavaztat, megígérte, hogy a békeértekezleten támogatja a tervet.

A lengyel politikus ezután Párizsba tette át székhelyét. Itt már a békekonferencia ülésére is meghívták Wilson és a francia kormány támogatására. Pozitív eredményt megsemm tudott elérni, legfeljebb azt, hogy elvileg a lengyel nézőpontra volt igaza. A békekonferencia második ülésén Dmowsky ötórás beszédében fejtegette ki, hogy az új lengyel állam nem lehet el tengerpart nélkül s szüksége van folyosóra a tengerhez: ezt azonban nem igen bírta használni, ha Danzig továbbra is német fennhatóság alatt állna. A várost, mondotta, — amely századokon át amugy is lengyel volt, vissza kell adni Lengyelországnak. A tízek tanácsa az érvek hatása alatt majdnem azonnali döntést hozott, de az angol küldöttség ellenzésére ez egyelőre meghiúsult. Néhány héttel később újból a konferencia napirendjére került a francia kormány jövőtől a kérdés, majdnem a franciáknak sikerült megszavaztatniok, de Lloyd George angol miniszterelnök tiltakozása ismét elnapolásra vezetett. Az angol miniszterelnök e tárgyban emlékiratot is nyújtott át, amelyben tiltakozott az összefüggő német nemzettest kettészéle, továbbá Danzig kiszakítása ellen s utalt arra, hogy ez új háború indítóka lehet majd a közeljövőben. Wilson maga is kijelentette az egyik angol kiküldött előtt, hogy Danzig szóba sem kerülhetne a tanácskozásokon, ha a lengyel érdek nem volna egyuttal francia érdek is és ha Franciaország nem akarná a németeket ezzel is gyengíteni. Hoszas alkudozások után végül is abban egyeztek meg, hogy Danzig nem lesz sem a németeké, sem a lengyeleké, hanem szabadállammá alakul át s a Népszövetség veszi védősége alá.

Danzig a határozat ellen minden tiltakozását latbavetette, de természetesen hiába. Attól a naptól kezdve, hogy először érkezett hír a lengyel követelésekről, a város napról-napra megújuló tüntetések színhelye lett. A város emlékiratokkal és küldöttségekkel ostromolta a békekonferenciát, de sikertelenül. Az emlékiratok rámutattak arra, hogy Danzig, alig háromszázéves lengyel uralmat kivéve mindig német sorsközösségben élt s ezt tartják továbbra is megfelelőnek. Mindez azonban nem használta s 1919 májusában nyilvánosságra kerültek a békefeltételek, amelyek megpecsételtek Danzig és Keletporoszország sorsát. 1920 január 10-én megszűnt a régi Danzig s megszületett az új Danzig szabadállam. A hosszú tárgyalások miatt csak jó pár hónap mulva ülhetett össze az alkotmányozó gyűlés, amely a Népszövetség, a lengyel kormány és a város képviselői által jóváhagyott alkotmányt elfogadta és életbeléptette. Az állam élére államfőként a szenátus elnöke került, aki a melléje rendelt 8 szenátorral vezeti az ügyeket. A törvényhozói hatalmat a szenátus és a népgyűlés gyakorolja, de határozatait csak akkor emel-

kednek törvényerőre, ha azokhoz a népszövetségi főbiztos és a lengyel állam delegátusa is hozzájárul. Danzignak azután szerződést kellett kötnie Lengyelországgal; ezt hosszú húzavona előzte meg. A lengyel állam ugyanis több olyan követeléssel lépett fel, amit Danzig nem fogadott el. Példának felhozuk, hogy pl. a lengyel kormány állampelvé kívánta tenni a lengyelt, jöllehet Danzig 96%-a német nyelvű volt. Végül is abban egyeztek meg, hogy Danzig külügyeit, vámkezelését és katonai ügyeit Lengyelország látja el, egyébként a szabadállam teljesen önállóan járhat el ügyeiben, de nem tarthat katonaságot, nem gyárthat hadianyagot és nem emelhet erődöket. Mindez természetesen teljes kiszolgáltatottságot jelentett.

Danzig lakossága az elmúlt két évtized alatt sokat harcolt és végül kiküzdötte, hogy teljesen maga vette kezébe sorsa intézését. Az bizonyos, hogy Lengyelországnak nagy érdekei fűződnek megtartásához, illetve különállásához, de Németország meg azzal érvel, hogy ezt a valóban csaknem százszázaléki német várost nem lehet kivülrekeszteni a birodalmon. Hogy hogyan oldják meg végül is a kérdést német és lengyel részről, azt nem tudja még senki, de ez kívül is marad vizsgálódásunk körén. Egészen bizonyos, hogy megoldást találnak rá, hiszen ezt a kérdést még Nagybritániában is eddig úgy kezelték, mint amire nem vonatkozik az angol szavathosság. Lehetséges, hogy a danzigi ügy sok más, hosszasan üszkösödő kérdéshez hasonlóan rövidesen szintén lekerül a nemzetközi politika napirendjéről, de az is lehet, hogy még várni kell megoldására. Az azonban valószínű, hogy miatta nem tör ki világháború.

Öfelsége II. Károly király a román nép sorsának irányítója

Charles Petrie, a neves angol földrajztudós cikke Romániáról

Londonból jelentik: Sir Charles Petrie, a nagy angol földrajztudós, aki legutóbb meglátogatta Romániát, érdekes cikket írt a Quarterly Review című folyóirat április számába.

Sir Charles három részre osztja tanulmányát, az ország múltjával, jelenével és jövőbeli lehetőségeivel foglalkozik.

A multakra nézve megállapítja, hogy az etnikai egység tudata és a római birodalomtól örökölt latin kultúra hagyománya alapot nyújtottak a román függetlenség fenntartására és a román népek természetes határai között történt egyesülésére. A modern Románia — folytatja Sir Charles Petrie — elismeréssel tartozik két nagy királynak, I. Károlynak és I. Ferdinándnak, akik szilárd alapokon nyugvó monarchikus hagyományt létesítettek és így lehetővé tették Öfelsége II. Károly király számára, hogy akkor, amidőn a körülmények megkívánják, ne csak uralkodjék, hanem kormányozzon.

Romániában tehát a monarchia betöltötte azt a történelmi küldetését, hogy a nemzeti érdekeket képviselje. A centrifugális erők ugyanis olyan erősek lettek, hogy magát a nemzeti egységet is veszélyeztették s ennek tudatában Öfelsége II. Károly király személyesen vállalta népei irányításának felelősségét s így sorsának legfőbb irányítója lett.

Energiaja rendkívüli és nincs az a közigazgatási ágazat, melynek ne ő adná meg az utirányt. Öfelsége II. Károly király és Mihály trónörökös arcképe egy a fővárosban, mint az ország valamennyi helyiségében majdnem mindenütt megtalálható és ez nem csupán a Trón iránti hódoltnak, hanem annak az egészséges tiszteletnek a jele, melyet ma betölt.

A mai romániai légkör ugyanaz, mint volt Franciaországban Mazarin halála után, amikor XIV. Lajos átvette a kormánykerekét és minden a Trón kezdeményezéséből indult ki — írja Sir Charles Petrie, akinek utolsó munkája a Napkirályról szóló életrajz.

Öfelsége II. Károly király tehát sokat alkotott. Ma Romániában a nemzeti élet valamennyi területén lázas tevékenységet fejtenek ki. Új utakat építenek s új közhivatalokat emelnek. Sok minden haconlít a modern Olaszországra és Németországra, azzal a különbséggel, hogy a román kormány nem nemzeti szocialista jellegű.

Öfelsége II. Károly király bizonyos mértékben meggyőzte a románokat, hogy ne legyenek derűátók s ennek következménye az a vidám tónus, mely uralkodik. Míg a szomszédos országokban suttogva beszélnek a vezetők jövőben hozandó intézkedéseiről, addig Romániában egyre hangszóvódik az az irányzat, hogy valamennyi társadalmi osztálynak hozzá kell járulnia a problémák megoldásához, nem lehet azt állítani, hogy Romániában egy támadó jellegű szellem uralkodik, melyet létezik egy szellem, mellyel számolni kell

indazoknak, akik az ország területének valamely részére áhítoznak.

Románia éber. És ha számot vet azzal, hogy minden nap, mely elmúlik, új lehetőségeket nyit meg számára, akkor ezt a királynak köszönhetik.

Sir Charles így fejezi be cikkét:

„Egy békés világban Románia sok szempontból irigylendő ország. Egyedül, minden külső segítség nélkül is meg tud élni, hála nemzeti javainak, lakossága békés és szorgalmas, királya pedig határozott, aki azon örökdi, hogy betöltse azt a szerepet, melyre országának a mai nemzetközi közösségben joga van. Románia hagyományaihoz híven a nyugati hatalmak felé tekint és nehéz lenne meg nem állapítani, hogy e hatalmak és az általános béke megtartásának szempontjából mennyire szükség van arra, hogy Románia minden kívánt támogatást megkapjon”.

Meghívó a Pázmány Társaság felolvasó ülésére

Kolozsvár. Saját tud. Az Erdélyi Római Katolikus Népszövetség Pázmány-Társasága f. hó 8-án, hétfőn délután 6 órakor a kolozsvári Lyceum-könyvtár termében felolvasó-ülést rendez, amelyre a keresztény irodalom barátait és minden érdeklődőt tisztelettel meghív. A felolvasó-ülésnek két szereplője az erdélyi tudományos és irodalmi életnek jólismert és értékes képviselője. Dr. Baráth Béla teológiai tanár, a Pázmány-Társaság rendes tagja az erdélyi önyomtatványokról és keresztény művelődésünk kialakulásáról fog értekezni. Rass Károly, nyugalmazott főgimnáziumi tanár, a Pázmány-Társaság rendes tagja, igen érdekesnek ígérkező felolvasással fog szerepelni. Előadásának címe: „Az állat az irodalomban”. Az értékesnek és magas színvonalúnak ígérkező felolvasó-ülésre ezuttal is meghív minden érdeklődőt a Pázmány-Társaság titkársága.

Regény ujdonságok:

Bagyi: A kiválasztottak, kötve . . .	173 lfd
Tóth: Pénztár 9—2-ig, kötve	202 "
Foster: Amerika álma, füzve	148 "
Kenneth: Eszaknyugati átjáró I. II. füzve	297 "

Anglia elismerte Szlovákiát

Pozsonyból jelentik: Pares pozsonyi angol konzul közölte Durcsánszky szlovák külügyminiszterrel, hogy Anglia de facto elismeri az önálló szlovák államot.

Általános szénbányász-sztrájk Newyork környékén

Félmillió a sztrájkolók száma

Newyorkból jelentik: Newyork környékén általános szénbányász-sztrájk van. A sztrájkolók számát 450 ezerre emelik. Newyork polgármestere kijelentette, hogy péntek reggeltől kezdve a földalatti vasúttársaság 25 százalékkal korlátozni kénytelen forgalmát. A szénkészlet ugyanis csak két hétre elég és ha időközben nem jön létre meg egyezés a bányászok és a munkások között, a newyorki földalatti s több más vasúttársaság kénytelen lesz teljesen megszüntetni a forgalmát.

A német kormány megnevezte az egyezményt köt a balti államokkal

Berlinből jelentik: A német és lett kormány között nemrég kezdeményezett eszmecsere alapján megegyezés jött létre abban a tekintetben, hogy a két ország megnevezte az egyezményt köt egymással. A szerződés tartalmára nézve is már megtörtént a megegyezés.

A német és az est kormány között szintén tárgyalások folynak megnevezte az egyezmény kötése céljából. Ezek a tárgyalások is már befejezéshez közelednek.

Csáky István gróf magyar külügyminiszter beszámolója a Rómában és Berlinben tett látogatásokról

Kifejezte reményét, hogy békés államépítő munka korszaka következik

Budapestről jelentik: Gróf Csáky István magyar külügyminiszter a magyar parlament két házának külügyi bizottságai előtt beszámolót mondott arról a látogatás utról, amit Rómában és Berlinben tett gróf Teleki Pál miniszterelnökkel együtt. A hivatalos Magyar Távirati Iroda közlést adott ki a beszámolóról. Eszerint mindkét helyen a fogadtatás külsőségeiben is tüntetően barátságos volt. A tengelyhatalmak békét akarnak, mert akarhatnak. Erősen öntudatosak, mert nagy érdemeik vannak az európai konszolidálás irányában, megakadályozták a kaotikus állapotokat s megnyitották az utat az összhangosabb fejlődés felé. A tengelyhatalmak az erős államok békéjét akarják s a világ színe előtt kimutatták, hogy nem ők a felelősek, ha a jó kibontakozásokban késlekedés mutatkozik. Népeikkel szemben kötelezettségüket teljesítették s baráti nemzeteket tudtak maguk köré gyűjteni. Semmisem sürgői őket, tehát várhatnak, hogy erőltetés nélkül a természetes kialakulások összhangja létrejöhön.

Kiseb körben — mondotta Csáky — Magyarországnak is ez a békepolitika a követendő útja. Józan megértést akarunk Romániával és barátságot Jugoszláviával. Csak a politikában avatatlanok állíthatják, hogy szét akarjuk választani ezt a két államot. Tisztában vagyunk a helyzettel és nem fogunk olyan taktikai műveletekbe, melyek egyrészt lehetetlenek, másrészt számunkra teljesen fölöslegesek. Röviddel ezelőtt javaslatot tettem Románia kor-

mányának egy kisebbségi egyezmény megkötésére vonatkozólag. Remélem, hogy nem túl-hosszú idő múlva barátságos választ kapunk. Egy ilyen egyezmény igen sok akadályt elháríthatna a békés közeledés útjából. A római és berlini látogatásaink kapcsán a tengelyhatalmakkal megbeszéljük a közép- és délkelet-európai viszonyokat is. A tengelyállamok mellettünk vannak, de még tanács formájában sem óhajtunk beleszólni szomszédaink felé irányuló politikánkba.

Legjobb barátaink is őszintén óhajtják, hogy a közeledés létrejöhön déli szomszédainkkal. De még tanács formájában sem kívánunk beleszólni, hogy milyen mérvben és ütemben valósuljon meg a közeledés szomszédaink felé. Mindenesetre azt is legnagyobb nyugalommal vesszük tudomásul, ha jószándékaink nem találunk viszonzásra.

A tengelyhatalmak erős Magyarországot óhajtva, természetesen találják, hogy Lengyelországgal továbbápoljuk hagyományos barátságunkat. Es bármit is frnak egyes nyugati lapok, tény az, hogy soha senkise tette szová azokat a kapcsolatainkat, melyeket a nyugati hatalmakkal fenntartani igyekszünk.

Szlovákiával szemben barátságos érdekeket táplálunk és hajlandók vagyunk pozsonyi konzulátusunkat diplomáciai jelleggel felruházni. A lengyel-magyar barátság kötelei változatlanul szorosak, mert hiszen mélyeséges együttérzésből fakadnak. Gazdasági téren remélhető, hogy összeköttetéseink Olaszország felé még jobban elmélyülnek. A német birodalommal gazdasági kapcsolataink egészen 1940 közepéig rendeződtek. Megnyugvással tértünk vissza útjainkról, mert újra meggyőződünk arról, hogy Olaszország Magyarországot kíván. Németország pedig nagy horderejű politikai szükségnek tartja, hogy akik együtt küzdöttünk. Ebben a fejlődésben kiki a maga életterében elsősorban saját erejére támaszkodva kell hogy tovább dolgozzék. A baráti államokban való utazásunk után általános benyomásunk az, hogy nyugodtan nézhetünk egy hosszú államépítő munka korszaka felé.

Kunder Antal magyar kereskedelmi miniszter befejezte római tárgyalásait

Rómából jelentik: Kunder Antal magyar kereskedelmi és közlekedésügyi miniszter római tárgyalásairól a következő hivatalos jelentést adták ki.

Ma befejeződtek a megbeszélések Guernari és Kunder miniszterek között az olasz-magyar áruforgalmat érintő egyes alapvető kérdésekről. A megbeszélés, amelyet az őszinte szívélyesség és a kölcsönös gazdasági érdekek teljes megértése jellemzett, a tárgyalások alatt álló kérdések megoldásához vezetett és a fontos újabb forgalmi ágak gyors fejlődését teszi lehetővé. Az olasz-magyar vegyes-bizottság feladata lesz, hogy a részletkérdések megvizsgálását kiegészítse, abban a szellemben, mely a két nemzetet egymáshoz fűzi.

A magyarországi kereskedelmi miniszter csütörtök este elutazott az olasz fővárosból. Elutazása előtt a Magyar Távirati Iroda munkatársa előtt a következő nyilatkozatot tette:

Római látogatásom és az ott folytatott megbeszéléseim szervesen beleilleszkednek abba az eleven gazdasági kapcsolatba, mely a két ország között fennáll s a kölcsönös megértés, jóindulat és reális lehetőségek légkörében fejlődik tovább. Látogatást tettem a Ducenál és Ciano külügyminiszternél is, akiktől igen szívélyes fogadtatásban volt részem, s akik ezuttal is éreztették velem azokat az őszinte baráti érzelmeket, amelyek Magyarország iránt az olasz nép vezetőit eltöltik. Mély benyomást keltett bennem XII. Pius pápa őszinteségének az a meleg szeretete és érdeklődése, mellyel Magyarország sorsát figyeli.

ZARÁNDOKLAT RÓMÁBA

A szatmári és nagyváradi egyházmegyék kebelében működő Actio Catolica és Mária-kongregációk, Megyéspástorunk védnöksége alatt az idei **pünkösöd** ünnepére zarándoklatot rendeznek az Örök városba, hogy az új Szentatya áldásában részesüljenek.

A zarándoklatra szeretettel meghívják Erdély összes katolikussai!

Indulás Nagyváradról: május 23-án d. e.

visszaérkezés: június 2-án reggel

A zarándokok Firenzében 1 napot, Rómában 4 napot, Velencében 1 nappal töltenek
Utirány: Budapest, Ljubjana, Velence, Firenze, Róma

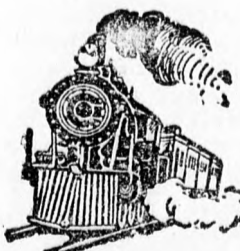
Részvételi díj személyenként 4950 lei

Ezen összegben bentfoglaltatik:

1. A teljes vasúti jegy, külön kocsikban, gyorsvonaton.
2. Az összes vízumdíjak.
3. Teljes ellátás (étkezés) és elszállásolás Firenzében és Rómában, továbbá egyezri étkezés (ebéd) Velencében.
4. Rómában egy autókörözés.
5. Csomagok őrzése a velencei állomáson, ki- s bevitale Rómában.
6. Szakszerű vezetés.

Rómából külön kirándulás Nápolyba és Capriba. Ennek többletköltsége **1050 lei**. — A másodosztályon utazók **1500 lei**-vel többlet fizetnek. **Jelentkezési határidő: 1939 május 10**

Az utazáshoz legalább 3 hónapi időtartamra érvényes útlevelel szükéges. Az utlevél beküldésének határideje május hó 10. A részvételi díj egy-nyolc része jelentkezőknek fizetendő a többi összeg május 10-ig fizetendő. — Bővebb felvilágosítást ad és részletes tájékoztatót a „MAGYAR LAPOK” kiadóhivatala: (Oradea, str. Regele Carol 5.) **A rendezőbizottság**

3 lei
2 "
8 "
7 "

A román és a magyar pavillon érdekességei a new yorki világkiállításon

"Holnap Világa" csodái. — Románia kis márványpalotát épített, amely bemutatja az ország gazdasági kincseit. Magyarország jellegzetes magyar falusi házzal szerepel

A newyorki világkiállítás, a huszadik század csodája, amelynek tulajdonképpeni neve a „Holnap világa“, már megnyitott. Az Egyesült Államok a látványos tömegével fogadja a kiállításra érkezőket, ami messze túlszárnyal minden eddigi világkiállítást, még az olyan nagyszerű múltévi párizsi kiállítást is. Vaskos kötetek telnének meg mindannak a leírásával, amit itt láthatunk és még akkor sem kaphatna az olvasó hű képet. Ennek a kis vázlatnak csupán az a célja, hogy miért mennek százezerszámra amerikaiak és idegenek mostanában Newyorkba.

Két politikai pavillon.

Csattogva rohog a magasvasút végig a newyorki külváros házai között és a ködös távolban, elmosódó házak, végelethetetlen szabad térségek, kanyargó, tükrös folyók és gigászi autók tarka szőnyegéből lassan kibukkan a várvavárt. Világvasár sokszínű, szétszórt rengetege.

Két év előtt moosaras pusztaság volt. 170 millió dollárba került a feltöltése, 40 millióba a kiállítás felépítése, nem számítva azokat a szubvenciókat, amelyeket a részvevő államok költöttek pavilonjaikra. És azokat a milliókat, amikbe a világraszóló amerikai ipar látványos bemutatói kerülnek.

70 millió látogatóra számítanak. Newyork város kereskedői, szállodásai és iparosai egymillió dollár forgalomra számítanak.

A román és a magyar pavillon

A kiállítás egyik látványossága a román pavillon. Miként a párizsi kiállításon, úgy a newyorkiban is, Románia kitétt magáért. Gusti professzor nemcsak tehetséges és finom ízlésű ember, hanem helyes gyakorlati érzékkel is bír és a látványos egész tömeget helyezte a pavillonba, hogy a látogatóknak szemléltetett nyújtson Románia természeti kincseiből és gazdagságából.

A román pavillon tulajdonképpen márvánnyal borított kis palota.

A zenélőóra

Írta: Pados Pál

Harmadnapja mentek, előre, mindig csak előre, át a végtelennek látszó erdőn, sáros novemberi esőtől felázott utakon, üres, kormosfalú falukon át.

Az ellenség visszavonulóban volt.

Néha menekülőkkel találkoztak, éhes, fáradt, arcú emberekkel, bútorokkal, csomagokkal megpakott szekerekkel, amelyekben kendőbe burkolt gyerekek, kisírt szemű asszonyok kuporogtak.

Ősz volt, hideg, esős november.

A száradt lombú, rozsdavörös bükkök fölött felhők rohantak, egészen alacsonyan, ónos, fekete felhők. Néha eső hullt, ködös, novemberi eső. Aztán megállt, de a felhők tovább kavargtak és rohantak északra, mindig csak északra.

Dél volt és a zászlós kiadta a parancsot:

— Pihenő...

Fáradtan ültek le az árok szélére és mindjárt tanácskozni kezdtek. Berkó, az őrmester csúnyán káromkodott:

— Én mindjárt gondoltam, hogy eltevédtünk... Nem volt jó az irány, aztán gyanus volt a vidék is, nem erre gyűttünk...

A zászlós térképet vett elő, föléje hajolt, újjával kísérte az utat, amerre jöttek és úgy magyarázott megnyugtatóan, biztatóan:

— Én mégis azt hiszem, jó irányba jövünk... Itt van a város, ide kell eljutnunk... — felvett egy kis ágdarabot és azzal kezdett méricskélni a

a soha nem látott méretű népvándorlás során.

„The World of Tomorrow“, a Holnap Világa a kiállítás témája. Ezért nem a lassan kibontakozó többé-kevésbé sikerült épületkolosszusok a fontosak, hanem inkább a technikai pavillonokban támadó élmények végtelen gazdagsága.

A „hivatalos“ épületek, a Kiállítás város nemzeti pavillonjai, egységes, összefogó épületesoprot alkotnak. Ennek „cour d'honneur“-jét koronázza meg az Egyesült Államok nemzeti pavillonja. A párizsi világkiállítás után ez a rész nem jelent különös új élményt. A párizsi tömörebb és hatásosabb volt, mint ez az amerikai kiállítás. Legálább is így az első látásra.

Kanvarog, suhan nagy kék autóbusszunk, amely e pillanatban a sokféle magánautó mellett a kiállítási körséta demokratikus közlekedési eszköze.

A nemzetek pavillonjai között van néhány „politikai“ érdekesség.

A cseh pavillon például. Ezt az amerikai csehek pénzén fejezték be és propaganda-épületnek készült bár, a prágai kormány úgy intézkedett, hogy az építkezést abba kell hagyni.

Az orosz épület hatalmas bástyájáról intget a Szovjet acéllemezből készült munkásszobra. A párizsiban annakidején lendület volt. Az itteni merre és élettelen...

Sok millió leibe került, de megéri a költséget, mert hatásos propagandaeszköznek bizonyult.

A magyar pavillon nem nagyméretű palota, hanem jellegzetes magyar falusi ház. Színes, ötletes és rendkívül izlées. Főként iparművészeti és népművészeti holmikak állítottak ki. Sok helyet kaptak a pompás matyó himzések és szőttesek. Van benne magyarvendéglő is, amelyben magyar ételeket szolgálnak fel és bemutatnak magyar táncokat és zenét. A helyiség 150 ezer pengőbe került.

térképen. — igen, akárhogy is nézem, jó az irány... Még ötven kilométert kell mennünk, akkor utólrérjük az eredet...

Az őrmester sötét arccal nézett maga elé:

— Ötven kilométer... Nem bírjuk már azt...

Mert hogy éhesek az emberek is, mi is...

A zászlós lehajtotta fejét és úgy mondta halkán:

— Van itt nálam még egy kis rum... Odadadjuk az embereknek... Aztán majd csak lesz valahogy...

Ültek az árokszáron, fáradtan, elesigázva.

A zászlós egyszerre felnézett:

— Berkó, én körülnézek itt, hátha találok valami házat, ennivalót...

Az őrmester legyintett:

— Ugyan... Dehogyan van itt valami... Hanem, mennék én is...

— Maradjon — mondta a zászlós —, csak feküdjenek, pihenjenek addig, egy óra múlva biztosan itt lesznek... Addig, itt van ni, adja oda az embereknek ezt a rumot...

Kivette a hátizsákjából a rumosüveget és az őrmester felé nyújtotta, de az csak ennyit mondott:

— Tessen csak zsebre venni, majd ha visszajön a zászlós úr, hátha talál mellé mégis valami ennivalót, legalább kenyeret...

A zászlós megindult. Letért az útról, be az erdőbe. Jó darabig ment már, mindig vigyázva arra, hogy az irányt el ne tévesse és visszataláljon az emberekhez. Csak úgy ösztönösen haladt előre, a hallgató, mélyesöndű erdőn. Egyszerre egy útra tévedt. Látszott rajta, hogy nemigen használ-

A nép mulatni akar.

Nehéz ilyen első beszámoló keretében elmondani, mi minden van a kiállítás „másik“ részében. Itt a gép, a technika, az emberi haladás apoteozását zengik motorok, áramfejlesztő készülékek, rádiók, diorámák, robozó kis miniatűr vasutak, működő miniatűr gyártelepek.

Newyork városának lekicsinyített felhőkarcolói.

a Holdrakéta attrakciója, a repülőgépek mutatványai és tejjgazdaságok mintafarmjai, nagy villamosági társaságok kiállítása, a közlekedés, a hírszolgálat fejlődését illusztrálja sokféle ötletes kiállítás — hát ez!

Az óriási gömb, az egész kiállítás szimbóluma. Belsejében a jövő városának panorámáját csodálhatja a látogató.

Várnunk kell még, amíg megtudjuk, mi lesz a kimenetele a kiállítás mutatványos látványosságaiért folytatott béka-egérharcnak. Micsoda görölk, micsoda táncosnók, micsoda úszkáló tündérek „élelénkítik“ a világkiállítás komoly és jövőbe pillantó demonstrációjának jelenbeli szórakozási lehetőségeit.

A kiállítás két éven keresztül büszkén hirdette, hogy az emberi haladás, harcok fejlődés zászlóvivő manifesztációja lesz és nem törődik az „efajta“ frivol látványosságokkal. De a sanfranciskói kiállítás tanulságaiból kiderült, hogy szép a művészet, szép a tudomány, de a nép mulatni akar és mulatságról gondoskodni kell, ha deficit helyett sikert akar egy kiállítás.

Grover Whalem, a kiállítás elnöke, valamikor Newyork város rendőrőnöke volt. Grover Whalem „fogadóművészetével“ szerzett magának hírnevet Amerikában.

Senki olyan látványos fogadtatásokat nem tudott rendezni Newyorkot látogató előkelő idegének, királyok, óceánrepülők számára, mint ez a különös tehetségű látványosságrendező.

Grover Whalem most nem egyetlen világhíresség fogadására készült, hanem az

öt világrész fogadtatására.

Tehát igazán kitétt magáért.

A lelkiélet alakításának mindenki számára aktuális problémáját dolgozta fel:

P. Wimmer Anzelm O. S. M.

Az élet teljessége

című könyvében. A könyv a modern, intelligens embernek íródott; neki mutatja be az élet célját, a lelki tökéletesedésnek az útjait, általában a vallásosság boldogító voltát. Okai meggyőzőek, stílusa választékos.

Ara kartonkötésben 80 lelt.

ták, mert be volt növe gyeppel, egészen. De a szélén kis gyalogút haladt, azon friss lábnyomokat látott, mert hogy fel volt ázva a föld nagyon. Rátért az útra és alig ment pár percet, az egyik tisztáson ház tűnt eljé. Annnyit az első pillanatra látott, hogy valami erdőszőlés lehetett, olyan kicsi, takaros épület volt, előtte kert, csendes udvar, élő-sövénykerítés.

Az udvaron nem volt senki, a ház is csendes volt, szinte halott.

A zászlós benyitott a konyhába.

Ijedt, fehérarcú öregasszony nézett rá vissza és rémülettől megremegő hangon, csak sóhajtvamondta, valami szláv nyelven:

— Jaj, ne bántson...

A zászlós önkéntelenül elmosolyodott, aztán összeszedte minden tudását és magyarázni kezdte: — Ne félj... Nem bántalak... Csak ennyiadj...

Az öregasszony megrázta fejét:

— Nem tudok, nincsen semmi, szegény vagyok, én sem ettem, már régen...

A zászlóst elöntötte az indulat, elővette a revolverét és erős kegyetlen hangon mondta:

— Előre, mutasd a kamrát...

Az öregasszony remegve, falféren indult a kamra felé. Kinyitotta az ajtót és felállt.

A zászlós körülnézett.

A falról dróton csüggött le egy deszkapole, azon barnától egy kerek kenyér, a másik polcon zománcos bödön állott, ahogy belenézett, látta, záír van benne...

— Na, — mondta elégedett hangon —, látod... Gyerünk, csomagold össze — rámutatott a

Ötven és hetvenöt százalékos menetdíjkedvezményt élveznek a „Bukaresti Hónap” látogatói

Bucurestiből jelentik: A román államvasutak vezérigazgatósága hozzájárult ahhoz, hogy a bucaresti hónap látogatói május 15-él kezdődőleg 50 százalékos menetdíj-kedvezményben részesüljenek. A visszautazásra jogosító jegy hét napig érvényes a jegy megváltásának időpontjától kezdve. Ez alól csak a külföldi utasok kivételek, akik utazási irodák jegyeivel utaznak. Menet egész napig tart a bucaresti hónap látogatója, valamint a látározás alapján, amely feltünteti a kiállítás látogatását igazoló és a kiállítás helyén lepecsételt könyvecské alapján a bucaresti pályaudvarokon és a hivatalos utazási irodákban történik. A vasúti jegy lepecsételése alkalmával a vasúti közegek láttamozzák a látogatói könyvecskét is (carnet de participare), amelyet a vonat ellenőrző közegeinek a vasúti jeggyel együtt fel kell mutatni. Ha az utas visszafelé magasabb vonat-osztályt óhajt igénybevenni, akkor a különbséget az 50 százalékos kedvezmény figyelembevételével számítják ki. 75 százalékos kedvezményt engedélyez a vasut azoknak az utasoknak, akik az ország bármely állomásáról Bucurestibe péntekről szombatra virradó éjjel 24 óra után indulnak el és legkésőbb hétfő éjjel 24 órakor bezárólag visszautaznak. A láttamozzás (viza) ebben az esetben is úgy történik, mint az 50 százalékos kedvezménynél. A kiállítás 400 kilométernél nagyobb távolságról induló látogatói a 75 százalékos kedvezménynél kis menetdíj-kiegészítéseket fizetnek. Így a soborsin-radna-aradi vonalról indulók a gyorsvonaton és a rapidon a pótdíjakat egészükben fizetik. A román államvasutak vezérigazgatósága utólag állapítja meg, hogy meddig tart a bucaresti hónapnak ez az 50, illetve 75 százalékos menetdíj-kedvezménye. A könyvhónap látogatói számára a kedvezmény május 5-ével kezdődik.

A nagyváradi mozgóképszínházak műsor:

APOLLÓ: PINTY-PONTY.
DORIAN: AZ ALARCOS EMBER.
CORSSÓ: NEM TUDLAK FELEDNI.

kenyérre, meg az edényre — mind a kettőt...

Az asszony remegve engedelmeskedett. Nehéz sőhajtás zakadt ki belőle, ahogy leemelte a kenyéret, meg a zsírosedényt. Kihozta a konyhába, aztán kendőt keresett, hogy bekösse.

Ebben a pillanatban kinyílt a szobaajtó és egy ijedt, remegő gyereklány állt meg ott és félnéken kérdezte:

— Nagyanyó, elviszi...?
Az öregasszony rászólt a gyerekekre.
— Maradj csömben...

A zászlós állt, nézte a gyereket, szép, tisztaságú kislány volt, olyan tízéveske. Haja két kis fonatba volt bekötve, nyakában cémára fűzött piros gyöngyök.

A zászlós megszólalt:

— Az unokád...?
— Igen — az öregasszony bólintott —, az anyja meghalt, az apja meg... — ijedten elhallgatott, aztán gyorsan hozzátette — nincs itthon...

— Persze — intett szemével a zászlós —, a háborúban van, mi...? Ellenünk harcol... Tudom, hogy így van...

— Ó nem akart... — az öregasszony hangja csendes volt. — békés ember ő szegény... Erdész... Soha nem bántott senkit... Dehát el kellett mennie... Nézte, itt van a képe...

Kinyitotta a szobaajtót és a zászlósra nézett. Az kíváncsian ment utána a szobába. Valami különös, tiszta fenyőillat töltötte meg a szobát, egyszerű bútorkok, a falon színes cseréptányérok, a mennyezet faragott gerendáin színes, de már meghervadt koszorúk csipkés tarkáltak.

— Itt van ni — mutatott az asszony a falra. A zászlós nézte a képet. Kedves, szelidarcú

Pazsitny Bonaventura dr temetése

Arad. Saját tud. Pénteken délelőtt nagyszámú katolikus hívő jelenlétében kezdődött meg a minorita kultúrház kápolnájában az elhunyt Pazsitny Bonaventura dr., minorita rend erdélyi tartományfőnökének koporsóbetéti szertartása. A szertartást dr Lakatos Ottó aradi plébános végezte, majd a koporsót lezárták és a rendtársak kíséretében átvitték a plébániatemplomba. Délelőtt 10 órakor mutatták be az engesztelő szentmiseáldozatot az összes egyházi és világi képviselők jelenlétében. A misét dr Lakatos Ottó plébános mondotta fényes papi segédlettel. A temetési szertartás délután fél 6 órakor kezdődött meg.

A részvétnyilvántások

A minorita rendházban pénteken délelőtt továbbfolytak az egyházak és hatóságok képviselőinek részvétnyilvántásai. Részvétáviratot küldött Cassulo András pápai követ, dr Pacha Ágoston megyéspüspök, a távollévő Márton Aron gyulafehérvári püspök nevében Széllyes Dénes kanonok, püspöki helynök, Miskolcra Konkoly Barna

házfőnök, Temesvárról Kayser Lajos nagyprépost a székeskáptalan nevében.

A hánsági németek nevében dr Krepil János és Stampf János fejezte ki részvétét. Valamennyi aradi katolikus háztulajdonos gyásza jeléül kitűzte a házak ormára a fekete lobogót, amely a gyászszertartás befejezéséig ottmarad.

A temetési szertartásra Aradra érkezett a kézdivásárhelyi minorita házfőnök Paál Gyula, a nagyenyedi minorita házfőnök Huszár Jusztin, a nagybányai minorita teológiáról dr Feri Vilmos teológiai tanár, Iványi Kázmér lugosi házfőnök, Révay Kelemen a marosvásárhelyi noviciátus házfőnöke, Siebig Frigyes lipitai plébános, pápai kamarás, Rossmann János gyoroki plébános, a vásárhelyi teológiai rektora és még számos papi méltóság.

Dr Pacha Ágoston megyéspüspök, aki a délután fél 6 órakor kezdődő gyászszertartást végzi, pénteken délután két órakor érkezett meg vonatral Radnáról. Az állomáson a megyéspüspököt a minorita rend tagjai fogadták.

Magyarországon május 28-án és 29-én lesznek az országgyűlési választások

A zsidók választójogosultsága az új törvény értelmében új megállapítás alá kerül

Budapestről jelentik: A hivatalos lap csütörtöki számában közlemény jelent meg a választások idejéről. Eszerint: Budapesten és a törvényhatósági városokban 29-ikén fognak lefolyni a lajstromos, módszerű választások, míg a vármegyékben és az egyéni választókerületekben 28-ikán és 29-ikén tartják meg a választásokat.

Budapestről jelentik: A kormány rendeletet adott ki az új zsidótörvény választójogi rendelkezései végrehajtásáról. A rendelet szerint azok, akiket az országgyűlési választók névjegyzékére fölvettek és akik a törvény értelmében zsidóknak tekintendők, kötelesek nyolc napon belül ezt bejelenteni. Ezeknek iratait továbbítják a központi

választmányhoz, amely a választói joggal bíró zsidók részére tanustványt ad. Elutasító válasszal szemben panasszal lehet élni a közigazgatási bíróságnál. A rendelet megállapítja, hogy milyen iratok kellenek az igazoláshoz. A törvény kihirdetését követő négy hónap alatt tartott választásnál a törvény értelmében zsidóknak tekintendő személy választó jogához elég annak igazolása, hogy úgy maga, mint szülei, illetve nagyszülei Magyarország területén születtek. Ha az anyakönyvi kivonatok beszerzése leküzdhetetlen akadályokba ütközik, az igazolás olyan okiratokkal is történhet, amelyekből a születés helye, éve és a leszármazási kapcsolatot megállapítható. A rendelet a továbbiakban a szankeciókat közli.

És a zászlós felé nyujtotta a zenélőórát.

A zászlós elmosolyodott:

— Köszönöm... Én meg neked adom ezt a rumot... Főzhetsz vele teát, a kislánynak... — a hangja elhalkult, — meg a fiadnak, ha majd hazajön.

Megfordult és ment vissza az úton, az emberek felé, sietve, mert arra gondolt, hogy lassan meglesz már az egy óra.

Mikor odaért, az őrmester megkérdezte:

— Tetszett hozni valamit...?

— Hoztam — felelte —, ezt ni...

— Hát ez micsoda...?

— Zenélőóra — a zászlós hangja tele volt szelidséggel —, hallgassa csak...

Odaesavarta a mutatót a tizenketteshez. Az óra mindjárt muzsikálni kezdett. Hallgatták nagy, lélegzetállító csendben. Ahogy vége volt a kis dalnak, az őrmester megkérdezte:

— Hol tetszett találni...?

— Itt az erdőben, egy erdészházban — a zászlós arra felé mutatott —, egy öregasszony, meg az unokája laknak benne...

— Ennivalót nem tetszett hozni...?

A zászlós legyintett:

— Nem volt azoknak, szegényeknek, semmi-jük...

Berkó elmosolyodott:

— Hát akkor igyuk meg a rumot...

A zászlós szeliden mondta:

— Azt meg ott hagytam nekik...

Csend lett.

— Na — Berkó sóhajtott —, hát akkor induljunk...

És mentek, újra, előre, észak felé...

Hónapos szobák romantikája

*

Nagyvárád, május hó. Megint körüleng a hónapos szoba romantikája; pedig minden okom megvolt már ré, hogy azt higgyem: rég elmúltak fölöttem ezek a romantikák. Nem is csodálom, hogy egész könyvtárt lehetne összehozni azokról az irodalmi termékekből, amelyekhez az tró életének szobauri korszakában szerezte élményeit. Hiszen hónapos szobán haladnak át öndülő társadalmi egyed-voltunk első lépései, itt borul reánk először a magány, itt festgetjük első komoly vágyálmainkat s innen tekintünk ki először a félig-meddig független ember felelősségérzetével az élet döbbenetes valóságaira.

Es minden szobának, a legszerényebbnek is megvan a maga egyéni varázsa, még akkor is, ha külön erre a célra, ószereken szedték-vették össze a butorait. De a főbőrű család egész lakásának berendezési tárgyai közül szaktították ki az otthon ez elemi kellékeit, már multat, felfogásokat lehettek; s a képek a falakon, a mondatfoslányok és neszek, amelyek a szekrényvel ellaktart ájtó ajtón keresztül szűrődnek s az események, amelyeknek olykor egész erőteljes rezgéseit óhatatlanul behatolnak a szállástadó család köréből a szobaur egyedülvalóságába, egy kis idegen közösség belső életének, örömeinek, bajoknak akaratlan tanúvá teszik az embert.

Ez az én szobám egy régi-régi ház kedves szöglete. A nagy udvaron, amelyet egész uradalomnak néz fővárosi méretekhez szokott szemem, öreg hársok és diófák terebélyesednek méltóságjeljesen. Ha nem csalódom: valamikor fogatok dühörögtek be ide a kapu bolthajtásai alatt. S a sűrű lombok árnyékában a magyar hivatalnokvilág hajdani nyugalmának unaloműző pipafüstje szállt.

S a kert, ahová vasrácsos át néz ki ablakom, előkelő park lehetett valamikor. Lassú beszédű, kényelmes urak és finom nagyasszonyok sétáltak itt. A kert bejárata ma is boltosatos kőfalba foglalt rácsos kapu, amelyen kastélyok és udvarházak sétány-szentélyeit őrzik; bent kivénült díszfák csomkjai meredeznek; középen, emelt helyen, óriás tuja áll s épp az az ablakom alatt embermagas puszpáng-csoport sejteti a hajdani park egy csinos részletét.

Különböen véges-végig gyep verte fel a kertet, amelyben gyom, gyermekláncfű és boglárka tanyáz. Az új gazdának, aki egy nagyvállalat vezérigazgatója, nem fontos az egész. Gyümölcsfát ültetett négy, egyenes sorba s az új, gyakorlatibb felfogású világ csemetéi frissen, de idegenül ülnek a régi sétány maradványainak elmúlásos hangulatába.

A szobámban is dereng és csüggesz néha ez a hangulat. Biedermayer butorok állanak benne; a háziak családi öröksége lehet. Nagyanyám kis, özvegyi szobájában voltak ilyen megható ereklyék, ilyen kedvesen kopott kanapé, ilyen finom szürettű fotel, ilyen ovális asztal a kacsaringós lábával és ilyen szekrény, amelynek barna síkján sok-sok évtized suhanása érzik.

Mindjárt az elején anyagi romlást, talán elporladt földbirtok tragédiát sejtettem ez el-suhant évtizedekben s a házigazdám szép neve alatt. Naphosszat loholó hivatanokember ő, de nyugalmasabb, jobb válogat is élhetett egykor. Láttam ezt mindjárt a kényszerülten összeszorgított háztartás sok apró jelén; a reggeli kávéval hozzám beküldött tálca veretén, az ezüst kanalon; régi képeken, amelyeket az előszoba falára száműztek és amelyekhez hasonlókat öreg kuriákban lát néha az ember.

Bizonyára vannak még jellegzetesebb ereklyetárgyak is a házban, de engem legjobban az foglalkoztat, amely az én ódon szekrényem tetőjére került... Hámlott kérgű fatörzsön meglapulva kitömött, molyette vadmacska viczorog le rám, a szerény labkára jussán betolakodott szobaurra. Ki ejtette el? Ugy elhatárolódott rajtam a kíváncsiság, hogy minden tartózkodásom ellenére meg kellett kérdeznem ezt. És beigazolódtak sejtéseim. Saját erejében lőtte valamikor a házigazdám édesapja, Pompás, erőteljes példány; nem igen talál bele mai, polgári környezetébe. A félvér drótszörű, amely nemes vadaskutyák méltatlan utódja, dühösen ugatja meg, ha néha a szobámba ront.

Ha még sokáig laknék itt, lassan valószínűleg összebarátkoznék: a csatáddal s megismerném színes multját és nehéz jelenét, amely annyi egykori birtokos család sorsával azonos. De én most csak átmeneti szobaur vagyok, még azt a fáradságot sem veszem magamnak, hogy régi szobaur-szokás szerint diszkrétan hallgatózva elkapjak a szomszéd-

Az orosz cári kincsek Lengyelországban

Varsó, május hó.

Az orosz cárok világhírű kincsei, a roppant értéket képviselő drágakövek és művészi ötvösmunkák a szovjet uralomra kerülése után hamarosan piacra kerültek. Egy-egy ritkaság darabot hol London, hol Párizs előkelő ékszerészeinek kínáltak fel megvételre. Az 1938 év végével több igen szép és nagy értéket képviselő cári ékszer Lengyelország birtokába került. Ennek az esetnek érdekes előzménye van.

1921-ben Lengyelország és a szovjet Rigában békét kötött. A békeszerződés rendezte a területi kérdéseket, de a záradékba még egy jelentős pontot vettek fel. Ebben a szovjet kötelezte magát arra, hogy Lengyelországnak visszaadja mindazokat a vasúti szerelvényeket, amelyeket Oroszországba vitt. Amennyiben ezeket a mozdonyokat, vasúti kocsikat természetben nem tudná visszaszolgáltatni, akkor ezek ellenértékét készpénzben, aranyértékben megfizeti. Ugyancsak kötelezettséget vállalt a szovjet arra is, hogy a varsói „Banca Polska”-nál lefoglalt, majd később Oroszországba szállított aranykészletet is megtéríti.

Lengyelország követelését 30 millió rubelben állapították meg.

Amikor azután hónapokkal később a kártérítés összegének átvételével megbízott küldöttség Oroszországban jelentkezett a szovjet urainál, a követelés jogosságát senki sem vonta ugyan kétségbe, de a fizetések körül nagy nehézségek támadtak. A küldöttség végre is pénz nélkül volt kénytelen hazautazni. Újabb tárgyalások indultak meg és 1923-ban végre a két ország új megállapodást kötött. Ennek biztosítására a szovjet Lengyelországnak átadta a volt cári kincstár néhány értékes darabját. A szerződés értelmében a zálogtárgyakat a lengyelek a birodalmi bankban helyezik el. A szovjet kötelezettséget vállalt, hogy 15

éven belül a zálogot kiváltja, illetve a 30 millió aranyrubelt megfizeti.

A zálogul adott cári ékszerek a következők:

Miklós cár vert aranyból készült koronája. (A korona hét darabra van törve, a drágaköveknek, amelyek valamikor díszítették, csak a helye van meg.)

Mária Feodorovna cárnő három sor valódi, válogatott gyöngyökből álló nyakéke, briliánsokkal díszített csattal.

Az orosz cárok briliánsokkal és rubintokkal díszített birodalmi almája.

A Romanovok vert aranyból készült jogara, amelynek felső végén briliánsokkal kirakott kereszt és két türkizekkel, smaragdokkal sűrűn díszített kétfejű sas van.

II. Sándor cár koronája, amely két részből áll. Az egyik a földgömb nyugati, a másik a keleti felét ábrázolja. A két földgömb a római birodalomnak keleti és nyugati részre osztását jelképezi.

Átadott a szovjet Lengyelországnak jelentékeny mennyiségű törmelékaranyat és ezenkívül drágaköveket, gyöngyöket, ékszereket mintegy 15 millió aranyrubel értékben.

A szerződés értelmében a szovjet kötelezettséget vállalt a zálogba helyezett tárgyak kiváltására. Amennyiben ez 15 éven belül meg nem történik, az ékszerek, drágaságok mind Lengyelország birtokába mennek át.

A kitűzött határidő lejárt. A lengyel kormány többször felszólította a szovjetet, hogy vállalt kötelezettségének tegyen eleget és a zálogok kiváltását többször megsürgette. Minthogy a szovjet semmit sem intézkedett, a zálogba adott cári ékszereket, drágaköveket Lengyelország a sajtójának jelentette ki és erről a szovjetet értesítette.

Már csak négy napig tart a Budapesti Nemzetközi Vásár

Az utazási kedvezményekkel hétfőn délig lehet Budapestre megérkezni

Budapestről jelenti tudósítónk: Az idei Budapesti Nemzetközi Vásár legnagyobb szenzációja az, hogy a vásár első felidejében éppen még egyszer akkora idegenforgalmat teremtett Budapesten, mint a mult és hasonló időszakában. Csak fokozza ennek a szenzációnak a jelentőségét, hogy az idegenáramlás még korántsem ezült meg, sőt — ha lehetséges — még egyre fokozódik, ami a folytonosan érkező jegyigénylésekből pontosan megállapítható. Igen sokan vannak még a külföldön és vidéken, akik az utolsó napok valamelyikén akarnak Budapestre jönni és hogy ennek semmi akadályja ne lehesen, gondoskodás történt arról, hogy az utazási és egyéb kedvezményeket biztosító vásárigazolványokat az utolsó percig árulják minden utazási és menetjegyirodában.

Mindenesetre ügyelni kell a vásárlátogatónak arra, hogy legkésőbb a zárás napján május 8-án déli 12 óráig okvetlenül meg kell érkeznie Budapestre, ahol — ha ebben az utolsó időpontban érkezik is — le tudja bélyegeztetni a vásárigazolványt és jó fél nap áll még rendelkezésére a vásár megtekintésére.

Nem véletlen a mostani Nemzetközi Vásár példátlan sikere. Valóban nemzetközi kiállítóközönség fogott össze, hogy egy egész sor ország legjava kincsét teressze az érdeklődő sereg elé és még hozzá olyan keretben, amely szépségével, ragyogásával és csillogásával felejthetetlen látványosság is egyben. A látogatottság jellemzésére csak egyetlen egy érdekes adatot említsünk itt meg: 16 ezer zsemle és 14 maza kenyér a vásár egynapi süteményszükséglete, holott főként csak a külföldiek és a vidékiek étkeznek a vásár nagy-szerű vendéglő üzemeiben.

Kiállítók és látogatók már ostromolják a vásár vezetőségét, hogy — éppen a nagy sikerre való tekintettel — hosszabbítsák meg a vásár idejét, de hát erről — ugy mint a multban — most sem lehet szó és a vásár visszavonhatatlanul zárul hétfőn, május 8-án este 7 órakor.

A külföldiek, akik a vásár utazási és vízumkedvezményével érkeznek, a vásár után még 10 napig, tehát május 18-ig tartózkodhatnak Magyarországon.

szobában elhangzó beszélgetésekből egy-egy mondatot. Bármennyire érdekelnek is a magyar sorsok, alig hiszem most már, hogy még valamit megtudjak róluk a vadmacska eseten kívül.

Azaz hogy mégis. A szobámban tízhónapos gyermek nagytöltött színes fényképe függ díszes keretben a falon. Fehér ingecskében, mezilláb, nagy fotelben ül, egyik vállpántja karjára szabadult s okos szemé figyelőn valami furcsa csodára vár. Ez a gyermek ma huszonöt esztendő, vallán puskát, lábán katonabökcacsot visel s néha gyöngéd levelekben trja meg haza, hogy semmi baja sincs.

Jávör Béla

HIREK

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Nagyvárad, II. Károly király-út 5. sz.

ELŐFIZETESI ÁRAK: Hétoldalon: Egész évre 900, félévre 450
negyedévre 225, egy hóra 75 lel.

Magyarországon: Egész évre 50 P, félévre 25 P, negyedévre 15 P.
Egyes szám ára 20 fillér, vasárnap és ünnepek 24 fillér.

Postatakarékpénztári csekk számlánk száma: 80.037

Telefon: 12-27.

Kolozsvári szerkesztő: **dr Sulyok István.**

Kéziratokat nem örvényünk meg és nem adunk vissza.

Időjárás

A bucaresti időjárásutató intézet jelentése szerint a várható időjárás: Rosszabbodik az idő, szelesebb és hűvösebb lesz, sokfelé eső, zivatar.

Marosvásárhelyen és Désen is jelentkezniük kell azoknak, akik kimaradtak az állampolgársági névjegyzékből. Dé. Sajat tud. A dési polgármesteri hivatalhoz május 2-án érkezett le a királyi helytartóság rendelete, amely aziránt intézkedik, hogy az állampolgársági névjegyzékből kimaradt egyének kérhetik a jegyzékbe való felvételüket. Kérvényükhöz csatolniuk kell a születési bizonyítványt, igazolását annak, hogy 1918 december 1-én Románia területén illetőséggel bírtak, bizonyítványt arról, hogy nem optáltak és végül igazolniuk kell, hogy katonai kötelezettségüknek eleget tettek. Jelentkezők kérvényüket a városüzán a 8-as számú szobában adják be. — Marosvásárhely. Sajat tud. Az állampolgársági névjegyzékből kimaradtottak utólagos jelentkezése során eddig mintegy ötszázötven családfő, kétezerezer száz családfog nevében jelentkezett utólagos össeírásra. Az utólagos össeírásokat egyenként e hó 12-én fejezik be Marosvásárhelyen.

TUDORRÁ AVATTAK AMERIKÁBAN EGY 75 ÉVES TANITÓNŐT. *Newyorkból jelentik:* A washingtoni egyetem történelmi és irodalmi tanakaka tudorra avatta legöregebb hallgatóját: Haggott Izabella 75 éves tanitónőt, aki öt évvel ezelőtt irakozott be az egyetemre, amidőn 33 évi szolgálat után nyugalomba vonult. Sajat kijelentése szerint tanárai közül többen fiai, sőt egyesek unokái lehettek volna. Az agg tudomónék az a terve, hogy bentazza Spanyolországot és Franciaországot, mert főként a spanyol és francia művészet és irodalomtörténet érdekli.

CSIKY JÓZSEF marosvásárhelyi református lelkész beiktatása. Marosvásárhely. Sajat tud. Ünnepi istentisztelet és díszközgyűlés keretében iktatták be a marosvásárhelyi református egyházközség nem régen megválasztott lelkészét, Csiiky Józsefet. A beiktatáson megjelentek a különböző felekezetek és hatóságok képviselői is, akik eredményes munkát kívántak a fiatal lelképástornak.

Borzalmas gyermektragédia Kilyénfalván Sajat tudósítónktól. Dumitrescu Stefan vállalkozó tehérgépkocsija Gyergyóújfaluból kövel megakodva Gyergyószentmiklós felé tartott. Amikor a gépkocsi Kilyénfalván haladt át, elütötte Balla Balázs 4 éves kisleányát. A szerencsétlenül jart kisgyermeket orvoshoz szállították, de már nem lehetett segíteni rajta. A gépkocsi vezetőjét azonnal őrizetbe vették és a csendőrség megindította a nyomozást annak megállapítására, hogy kit terhel felelősség a súlyos szerencsétlenségért.

* **Értesítés.** A Nagyvárad Sport Egylet (NSE) ezuton közli tagjaival és vendéglátóival, hogy a rossz időjárásra való tekintettel, szombaton, f. hó 6-án este még a teli helyiségében (Vlahuta-u. 3.) tartja meg össejövételét.

Két gyermeket darabokra tépett a fölrobbant gránát. Marosvásárhely. Sajat tud. Megdöbentő szerencsétlenség történt a közeli Maroszentkirály községben. Még a tavaszi szántás idején egy régi gránátot fordított ki a földből Pascau Gheorghé földműves. A falusi gazda a veszedelmes leletet föl akarta vinni a csendőrségre, nehogy valaki szerencsétlenséget okozzon. Akkor nyomban nem ért rá elmenni a csendőrségre és ideiglenesen eldugta a gránátot a csűr egyik sarkába. A napokban a csűrben játszódozó gyermekek föl fedezték a gránátot és veszedelmes voltáról nem tudva, az egyik gyerek ráütött. A következő pillanathan a gránát óriási detonációval fölrobbant és a játszódozó gyermekek közül két gyermeket valóságos darabokra tépett. Az egyik gyerek Bujá János 12 éves kislány, míg a másik Moldovan György 11 éves fiúcska. Bujá György és Pascau Áron 9 éves gyerekeket súlyosan megsebesítették a gránátzsilánkok.

Keresztényeket is töröltek a szatmári állampolgársági névjegyzékből. Sajat tud. A járásbíróség vezetője csütörtökön délelőtt újabb kétszáz végzést küldött át a szatmári városüzánra, az állampolgársági revízióval kapcsolatban. Amikor az állampolgársági névjegyzékből töröltek névsorát átnézték, megállapították, hogy azok között sok németes hanzzásu keresztény is szerepel, akikre — mint ismeretes — a mult évi állampolgárságok felülvizsgálásáról szóló törvény nem vonatkozik. Ezek nem néztek utána ügyüknek. Az igazoló irásokat nem nyújtották be a hírosághoz, amely marasztaló végzést hozott. A töröltek névjegyzékét most 15 napos közszemlére teszik ki, hogy az érdekelt keresztény állampolgárok a szükséges lépéseket idejében megtehessek.

XII. PIUS PAPA arcképe szép kiállításban, nagy alakban, kartonra nyomva megjelent. Portóval együtt mindössze 30 lel. Megrendelhető lapunk kiadóhivatala útján is.

ISZAKOS APA MEGDÖBENTŐ KEGYETLENKEDESE. *Nagyvárad.* Sajat tud. Megdöbentő, brutális esetet jelentettek a rendőrség életvédelmi osztályának. Loboncz Sándor 34 éves napszámos, Szöllősi-rét 7-ik utca 17. szám alatti lakos, este 9 óra tájban erősen ittas állapotban ment haza. Veszekedni kezdett hozzátartozóival majd 3 éves kislányt ragadta meg és addig ütötte, míg a gyermek eszméletlenül terült el a földön. A szerencsétlen, súlyosan sérült gyermeket a szomszédok vették ki a dühöngő ember kezeiből és bevitték a Sztaroveszky utcai gyermek-kórházba. Loboncz Sándort még az éjszaka folyamán előállították a rendőrségen, ahol számonkérték tőle brutális tettet. A magáról súlyosan megfélekedezett apát reggel feltételten szabadlábra helyezték, de az ügy aktáit áttették az ügyészségre és az eljárás tovább folyik ellene.

Harminc zsák lisztet lopott egy nagybányai kiskorunakból álló betörőárság. Sajat tud. A nagybányai rendőrség már hetek óta nyomoz egy természetesen dolgozó betörőárság után, amely a város különböző részben sorozatos bűncselekményeket követett el. Tegnapi zsebtolvajlás miatt előállítottak egy G. A. nevű kiskorut, aki bevallotta, hogy U. I. és M. G. társaival együtt betörőbandát alakított és hetek óta a lopással szerzett zsákmariból él. Sámuel péktől 30 zsák lisztet loptak el, ezenkívül elvittek 50-60 darab kenyéret, egy hűtött libát és sok ruhaneműt. Glézer Mózes, Junger Herman és Weiszman Jenőné szintén megkárosították. A rendőrség nemcsak a kiskorut betörők, hanem szállásadójuk: özv. Kosztin Deme terné ellen is eljárást indított, mivel az asszony nem jelentette be lakóit a rendőrségen.

Már csak május 8-ig tart a Budapesti Nemzetközi Vásár

1500 kiállító, 9 külföldi állam részvételével. — Sajat rádióleadó állomás. - Divatszínház. - Számos ipari és közüzemi külön csoport.

50% utazási kedvezmény

Ervényes Magyarországon Budapestre április 18-tól, május 8-ig. vissza április 28-tól május 18-ig. A 37 külföldi államban érvényes vasuti és egyéb menetdíj-kedvezmények részleteit a vásárigazolvány ismerteti. Ervényes utlevél és vásárigazolvány felmutatása ellenében

vizummentes határátlépés április 18-tól május 8-ig.

A vásárvizum május 18-ig jogosít bárkit magyarországi tartózkodásra. **Vásárigazolvány** egyenként 120 lelért kapható a „Románia” utazási iroda és a **Wagons Lits-Cook** iroda össeje fiókjaiban.

Szatmár városa 25 százalék jutalmat ad a kihágók feljelentőinek. Sajat tud. Szatmár város vezetője csütörtökön reggel a vágóhídon új szabályrendeletet léptetett életbe. A szabályrendelet több érdekes újítást tartalmaz. Így megtiltja, hogy a mészárosok a vágóhídon kívül sertést, juhot, bányit, borjut vagy szarvasmarhát vágjanak. A magánosoknak a sertés, juh és bányilevágását engedélyezték. A mészárosok és alkalmazottak csak abban az esetben léphetnek a vágóhíd területére, ha a városból megfelelő igazolványuk van. A ruházatot és a viselkedést szintén szabályozták. A tulfiatal és beteg állatok leölésére nem adják meg az engedélyt. Érdekes újítás, hogy a város 25 százalékos részcsedést ígér annak, aki a kihágókat feljelenti.

Két öngyilkosság Bihar megyében. Nagyvárad. Sajat tudósítónktól. Csütörtökön két öngyilkossági esetet jelentettek az ügyészségnek. Creciun Dumitru körösszegi földműves idegbaja miatt felakasztotta magát. — Siter községben pedig Nagy Ferenc 78 éves gazdálkodó gyógyíthatatlan betegsége feletti elkeseredésében rá magát végzetes tetterre és felakasztotta magát. Az ügyészség mindkét esetben megadta a temetési engedélyt.

Az ital öngyilkosságba kergetett egy szatmári tanitót. Sajat tudósítónktól. Megrázó eset tarja hatása alatt Szatmár egész közvéleményét. A 11. számú elemi iskola közismert tanítója: Buzás József csütörtökön reggel egy ruhaszárító kötéllel felakasztotta magát. A 32 éves tanító egy fiatal tanitónőt vett feleségül, akivel az utóbbi időben többször össezőlalkozott. A veszekedésre az adott okot, hogy Buzas barátaival együtt gyakran kimaradt és reggelfeló ittas állapotban tért haza. Többször megfogadta, hogy felhagy káros szokásával. Mivel ígérétét nem tartotta be, felesége szemrehányást tett. Valószínű, hogy szenvedélyével szembeni erőtlensége keserítette el és ez kergette öngyilkosságba.

Adományok a bucaresti magyar diákbálra. (Folytatás.) Ajtaj László Campina, Darvas Dénes Jacobeni, Nagy Dénes Torda, dr Lázár Vilmos Uzon, Biró István Falisoara, dr Benos Gyula Brosteni, Hendl Ödön Arad, dr Jakab Mihály Udvarhely, Karácsonyi Béla Kolozsvár, Dobolyi István Brassó, Czink Gerő Brassó, Brassói Népbank, Brassóból: Elekes Papirüzlet, Mandl Gyula, dr Csákány Béla, Scherg gyár, Schmoll gyár, Stollwerck gyár, Bayersdorf gyár, Sós Imre, Brassói Lapok, Sepsiszentgyörgyről: Kolecza Gábor, Kovásznai Gábor, dr Vajna Mihály, dr Medvigy Ferenc Nagyvárad, Kolozsvárról: dr Varga Béla, dr Hargitay Bertalan, Fodor József, Royal Illatüzertár, dr Bánás László Nagyszalonta, Nagyszalontai Hitelközvetkezet, Temesvárról: Kélich Emánuel, Kubicek Oszkár, Tóth Sándor, Sárge Gyula, dr Sikó László Brassó, Szabó Albert Arad, Leszámitoló Bank Kolozsvár. — 170 lel: dr Vetnik Ede Nagykároly. — 160 lel: dr Zentai Ernő Sepsiszentgyörgy. — 150 lel: Jakab János Sepsiszentgyörgy, dr Barabás Andor Sepsiszentgyörgy, dr Kakuk János Temesvár, Kiss Lajos Mogyorós, Bocánczy László Arad, Soha Aladár Udvarhely, Szabó Kálmán Zilah, Forgó Lajos Arad, Becsek Aladár Udvarhely, dr Söröcsy Lajos Marosvásárhely, Ismael Márton Marosvásárhely, Mállyi Titli Brassó, Ajtaj Gyula Nagyvárad, dr Janka Sándor Brád, Fráter Emilia Szalonta, Fosztner Szilveszter Bucaresti, N. N. Brassó. — 120 lel: dr Varga Béla Kézdivásárhely. — 105 lel: Fehér Testvérek Resica. (Folytatjuk.)

Temetés. Vasilescu Elena vad-crisuluj tanitónő 28 éves korában meghalt. Temetése szombaton délután 4 órakor lesz Nagyváradon a Steinberger-kápolnából. (Erdélyi „Concordia”.)

SPORTHIREK

MEGHOSSZABBÍTOTTA A ROMÁN-MAGYAR SPORTEGYEZMÉNYT. Budapestről jelentik: Neagu Boerescu, a román sportszövetség elnök-igazgatója néhány nappal ezelőtt Budapesten járt, ahol tanácskozásokat folytatott az országos testnevelésügyi tanács vezetésével. Ezeknek eredményeképpen a román-magyar sportegyezményt kisebb könnyítésekkel egy évre meghosszabbították. A vonatkozó kérésrelváltás Prém Loránd dr és Neagu Boerescu igazgató között már meg is történt. Az új megegyezés értelmében a két ország között sürűbb sportvendégszerelésre is lehetőség nyílik.

KISPEST—ROMÁNIA B. 2:1 (0:1). Bucarestből jelentik: Második bucaresti mérkőzésen is győzött a budapesti csapat. Az első félidőben némi fölényben volt a román csapat, a vezető gólt Marcu lötte, miközben zavarta a kapust (0:1). Szünet után Nemes és Déri góljával győzött a Kispest. Enre ellőtt egy 11-est, amivel egyenlített volna a román csapat.

RÁDIO

VASÁRNAP, MÁJUS 7.

București. 7.30 Ritmikus torna, rádióhíradó, reggeli hangverseny, háztartási, orvosi tanácsok. 9.55 Isteniszületet közvetítése, majd: egyházi felolvasás és egyházi énekek gramofonon. 11.15 Haydn: A teremtés, oratorium. 13.15 Hírek közvetítése. 13.20 Julea Vazul zenekarának hangversenye. A hangverseny szünetében körülbelül 14 Hírek adása. Majd körülbelül: 14.30 A zene folytatása. 15.05 Vidám műsor. 15.20 Mezőgazdáknak szakelődás. 18 Tánccselezések közvetítése. 19 Időszaki anyagok. 19.15 Alger énekes hangversenye. 19.35 Gramofonlemez adása. 20 Operettnyitányok. 21 Hangjáték. 22 Sporthírek adása. 22.15 Balalajka zene közvetítése. 22.40 Harmonika és szakszofon zene közvetítése. 23 Hírek. 23.15—24 Gramofonlemez adása. Majd: Híreknek közvetítése külföldre német és francia nyelveken. Utána: Közlemények.

Budapest I. 9 Hanglemezek. 9.45 Hírek. 10 Rádióüzenetek a Nemzetközi Vásárból. 11 Református istentisztelet. Prédikál Victor János dr. 12 Egyházi ének és szentbeszéd a királyi udvari és várplébánia templomból. A szentbeszédet Cigler Károly dr. mondja. 13.20 Pontos időjelzés. 13.30 Rádióüzenetek a Nemzetközi Vásárból. 14.30 Operaházi Zenekar. 15. A gyermekjáték. 15.15 Cigányzene. 16 Gazdáknak. 16.45 Rádióüzenetek a Nemzetközi Vásárból. 17.30 A rádió szalonzenekara. 18 Hírek szlovák és ruszin nyelven. 18.45 Közvetítés a Hármashatárhegyről. 19.20 Ersekújvári Városi Dalegyet. 20 A légóltalmi liga bélyegakciója. Előadás. 20.15 Hírek. 20.25 Tánccselezések. 21 Sporteredmények. 21.10 „Bombaüzet”. Komédia. 22.40 Hírek. 23 Az 1. honvédegyezred zenekara. 23.40 Hírek német, olasz, angol és francia nyelven. 24.20 Jazz. 1.05 Hírek.

HÉTFŐ, MÁJUS 8.

București. 7.30 Ritmikus torna, rádióhíradó, reggeli hangverseny, háztartási, orvosi tanácsok. 13 Időjelzés, időjárás, kulturális hírek, sport, vizállásjelentés. 13.10 Déli hangverseny közvetítése. Közben: Sporthíreknek adása. 13.40 Gramofonlemez. 14.15 Hírek, időjárásjelentés, rádióhíradó. 14.30 Gramofonlemez. 15 Hírek. 16.45 Előadás. 18 Mateescu énekes hangversenye. 18.20 Paganon hegedűművész hangversenyének közvetítése. 18.40 Radulescu énekes hangversenye. 19 Időszaki anyag. 19.15 Cortot, Thibaud és Casals-gramofonlemez. 20.05 Felolvasás. 20.20 Tánccselezés. 21 A Rádiózenekar hangversenyének közvetítése. Barbu énekes közreműködésével. 22 Hírek. 22.15 Schoutzo Rodica zongorázik. 22.50 Vendéglői zene közvetítése. Közben: körülbelül 23 Hírek. Majd: A zene folytatása. Utána: Híreknek közvetítése külföldre német és francia nyelveken. Utána: Közlemények.

Budapest I. 7.45 Torna. Hírek. Gramofon. 8.20 Étrend. 11 Hírek. 11.20 és 11.45 Felolvasás. 12.10 Vizjelzőszolgálat. 12.15 Rádióüzenetek a Nemzetközi Vásárból. 13 Harangszó. 13.10 Szalonötös. 13.40 Hírek. 14.20 Pontos időjelzés. 14.30 Rádióüzenetek a Nemzetközi Vásárból. 15.30 Hírek. 16 Arfolyamhírek. 16.30 Rádióüzenetek a Nemzetközi Vásárból. 17.15 „A gyermek és a könyv”. Előadás. 17.45 Pontos időjelzés. 18 Hírek szlovák és ruszin nyelven. 18.10 Cigányzene. 18.55 „Magyar beszéd — magyar hangsúly”. Előadás. 19.30 „Magyar-német művészcsere. 20 „Mi a magyar nemzet? 20.15 Hírek. 20.25 Hanglemezek. 20.45 „A newyorki világiállás”. Előadás. 21.15 „A költő visszazárta őseire”. Előadás. 21.40 Budapesti Hangverseny Zenekar. 22.40 Hírek. 23 Mélyhegedű számok. 23.40 Hírek német, olasz, angol és francia nyelven. 24 Cigányzene. 1.05 Hírek.

KEDD, MÁJUS 9.

București. 7.30 Ritmikus torna, rádióhíradó, reggeli hangverseny, háztartási, orvosi tanácsok. 13 Időjelzés, időjárás, kulturális hírek, sport, vizállásjelentés. 13.10 Déli hangverseny közvetítése. Közben: Sporthíreknek adása. 13.40 Gramofonlemez. 14.15 Hírek, időjárásjelentés, rádióhíradó. 14.30 Gramofonlemez. 15 Hírek. 16.45 Előadás. 18 Műszaki üzenetek. 18.15 Német operettlemez. 19 Időszaki anyag. 19.15 Lehár gramofonlemez. 20 Felolvasás. 20.15 Sziávi balettzene. 21 Szimfonikus hangverseny. 22 Hírek. 22.15 Saint-Saëns: Cselló- és zongoraszonáta. 22.25 Lucezorekaja énekes hangversenye. 23 Hírek. 23.15 Vendéglői zene. Majd: Hírek közvetítése külföldre németül és franciául.

Budapest I. 7.45 Torna. Hírek. Gramofon. 8.20 Étrend. 11 Hírek. 11.20 Magyaros nyári ruhák Felolvasás. 11.50 Gróf Klebelsberg Kunó emlékezetrának leleplezése. 12.10 Vizjelzőszolgálat. 13 Harangszó. 13.10 Zongoraszámkok. 13.40 Hírek. 13.55 Énekszámok. 14.20 Pontos időjelzés. 14.30 Alálatlan Zenészek Szimfonikus Zenekara. 15.30 Hírek. 16 Arfolyamhírek. 17.20 „A gyermek, a ezínház és a film”. Előadás. 17.45 Pontos időjelzés. 18 Hírek szlovák és ruszin nyelven. 18.10 Hegedűszámok. 18.35 Előadás. 19.05 A MÁV István-telki főműhely Teatváriáég dalköre. 19.45 „Nagy Lajos és Hunyadi János Rómában”. Előadás. 20.15 Hírek. 20.25 Cigányzene. 21.25 „Anyák napja”. Felolvasás. 21.40 „Az élet ára”. Hangjá-

ték. 22.40 Hírek. 23 Lengyel zeneszerzők művei. 23.40 Hírek német, olasz, angol és francia nyelven. 24.15 Hanglemezek. 1.05 Hírek.

SZERDA, MÁJUS 10.

București. 7.30 Ritmikus torna, rádióhíradó, reggeli hangverseny, háztartási, orvosi tanácsok. 13 Időjelzés, időjárás, kulturális hírek, sport, vizállásjelentés. 13.10 Déli hangverseny közvetítése. Közben: Sporthíreknek adása. 13.40 Gramofonlemez. 14.15 Hírek, időjárásjelentés, rádióhíradó. 14.30 Gramofonlemez. 15 Hírek. 16.45 Előadás. 18 Katonazene. 19 Időszaki anyag. 19.15 Hangjelenet. 20 Felolvasás. 20.15 Román balladák. 20.40 Hanglemezek. 21 A Rádiózenekar hangversenyének közvetítése Brozua tenor közreműködésével. Majd: a hangverseny szünetében körülbelül 22 Hírek. Utána körülbelül 22.15 A Rádiózenekar hangversenyének folytatása Tassian szoprán közreműködésével. 23 Hírek. 23.15 Vendéglői zene. Majd: Hírek közvetítése külföldre német és francia nyelveken.

Budapest I. 7.45 Torna. Hírek. Gramofon. 8.20 Étrend. 11 Hírek. 11.15 Gyermekdélután. 11.45 Felolvasás. 12.10 Nemzetközi vizjelzőszolgálat. 13 Harangszó. 13.10 Hanglemezek. 13.40 Hírek. 14.20 Pontos időjelzés. 14.30 Cigányzene. 15.30 Hírek. 16 Arfolyamhírek. 17.15 „A gyermek játszani akar”. Előadás. 17.45 Pontos időjelzés. 18 Hírek szlovák és ruszin nyelven. 18.10 A rádió szalonzenekara. 18.55 „Magyar uttorók Amerikában”. Előadás. 19.25 Magyar-lengyel művészcsere. 19.50 Előadás. 20.15 Hírek. 20.25 Hanglemezek. 20.50 Magyar hétköznapok. 21.40 Gitár-est. 22.40 Hírek. 23 Jazz. 23.40 Hírek német, olasz, angol és francia nyelven. 24 Cigányzene. 1.05 Hírek.

CSÜTÖRTÖK, MÁJUS 11.

București. 7.30 Ritmikus torna, rádióhíradó, reggeli hangverseny, háztartási, orvosi tanácsok. 13 Időjelzés, időjárás, kulturális hírek, sport, vizállásjelentés. 13.10 Déli hangverseny közvetítése. Közben: Sporthíreknek adása. 13.40 Gramofonlemez. 14.15 Hírek, időjárásjelentés, rádióhíradó. 14.30 Gramofonlemez. 15 Hírek. 16.45 Előadás. 18 Gyermekóra. 19 Időszaki anyag. 19.17 Tánccselezések. 20 Felolvasás. 20.15 Olasz énekesek gramofonlemez. 21 Dvorzsák gramofonlemez. 22 Hírek. 22.15 Prokopieni szus. 22.40 Xilofon és éneklőfürvés. 23 Hírek. 23.15 Vendéglői zene. Majd hírek közvetítése külföldre németül és franciául. Utána: Közlemények.

Budapest I. 7.45 Torna. Hírek. Gramofon. 8.20 Étrend. 11 Hírek. 11.20 és 11.45 Felolvasás. 12.10 Vizjelzőszolgálat. 13 Déli harangszó. 13.10 Balalajka zene. 13.40 Hírek. 14 Beszért zenekar. 14.20 Pontos időjelzés. 15.30 Hírek. 16 Arfolyamhírek. 17.15 „Kikelet a fehér asztalon”. Előadás. 17.45 Pontos időjelzés. 18 Hírek szlovák és ruszin nyelven. 18.10 „Huszonhárom tördfőcs”. Történelmi csevegés. 18.45 Cigányzene. 19.30 Külügyi negyedóra. 20.15 Hírek. 20.25 Gazdáknak. 20.40 „A rokokó legnagyobb zenésze”. Előadás. 21.50 A rádió szalonzenekara. 22.40 Hírek. 23 Zongorahármas. 24 Hírek német, olasz, angol és francia nyelven. 24.20 Cigányzene. 1.05 Hírek.

PÉNTEK, MÁJUS 12.

București. 7.30 Ritmikus torna, rádióhíradó, reggeli hangverseny, háztartási, orvosi tanácsok. 13 Időjelzés, időjárás, kulturális hírek, sport, vizállásjelentés. 13.10 Déli hangverseny közvetítése. Közben: Sporthíreknek adása. 13.40 Gramofonlemez. 14.15 Hírek, időjárásjelentés, rádióhíradó. 14.30 Gramofonlemez. 15 Hírek. 16.45 Előadás. 18 Hírek. Majd hírek után a szórakoztató zene folytatása. 19 Előadás Németországról. 19.55 Felolvasás. 20.15 Mozziorgonalemez. 20.35 Közvetítés az Operaházból. A felvonások közben: hírek adása. Majd: Híreknek közvetítése külföldre német és francia nyelveken. Utána: Közlemények.

Budapest I. 7.45 Torna. Hírek. Gramofon. 8.20 Étrend. 11 Hírek. 11.20 és 11.45 Felolvasás. 12.10 Vizjelzőszolgálat. 13 Déli harangszó. 13.10 Rendőrszenekar. 13.40 Hírek. 14.20 Pontos időjelzés. 14.30 Cigányzene. 15.30 Hírek. 16 Arfolyamhírek. 17.15 „A gyermek a gyermekért”. Előadás. 17.45 Pontos időjelzés. 18 Hírek szlovák és ruszin nyelven. 18.10 A rádió szalonzenekara. 19.05 „Nyári nap a Felvidéken”. Felolvasás. 19.45 „Holland köruton”. Felolvasás. 20.15 Hírek. 20.30 Az Operaház előadásának közvetítése: Falstaff. 21.20 Hírek. 22.10 Hírek. 23.20 Időjárásjelentés. 23.25 Cigányzene. 23.40 Hírek német, olasz, angol és francia nyelven. 24.30 Tánccselezések. 1.05 Hírek.

SZOMBAT, MÁJUS 13.

București. 7.30 Ritmikus torna, rádióhíradó, reggeli hangverseny, háztartási, orvosi tanácsok. 13 Időjelzés, időjárás, kulturális hírek, sport, vizállásjelentés. 13.10 Déli hangverseny közvetítése. Közben: Sporthíreknek adása. 13.40 Gramofonlemez. 14.15 Hírek, időjárásjelentés, rádióhíradó. 14.30 Gramofonlemez. 15 Hírek. 16.45 Előadás. 17 Az ország őrsége szervezet órája. 18.15 A munka és öröm szervezet órája. 19.17 Felolvasás gramofonlemezekkel. 19.30 A Dumitrescu-zenekar hangversenyének közvetítése. 20.10 Felolvasás.

20.25 Kézírás. 21 Üzenetek. 22 Tánccselezés. 22 Hírek. 23.15 Keringőlemezek. 23 Hírek. 23.15 Román gramofonlemez. Majd: Híreknek közvetítése külföldre német és francia nyelveken. Utána: Közlemények.

Budapest I. 7.45 Torna. Hírek. Gramofon. 8.20 Étrend. 11 Hírek. 11.20 és 11.45 Felolvasás. 12.10 Vizjelzőszolgálat. 13 Déli harangszó. 13.10 Cigányzene. 13.40 Hírek. 14.20 Pontos időjelzés. 14.30 Hanglemezek. 15.30 Hírek. 16 Arfolyamhírek. 17 Bábszínház. 17.45 Pontos időjelzés. 18 Hírek szlovák és ruszin nyelven. 18.10 A rádió szalonzenekara. 19.15 „A szélmalom tája”. Felolvasás. 19.45 Magyar nóták. 20.15 Hírek. 20.45 „Rang és mód”. Szimfónia. 22.40 Hírek. 23 Tánccselezések. 23.40 Hírek német, olasz, angol és francia nyelven. 24 Operaházi Zenekar. 1.05 Hírek.

Halálra ítélte a bűnügyi tábla a hóstáti gyilkost

Kolozsvár. Saját tud. A helybeli büntetőtábla Predovici táblabíró elnöklete mellett tegnap vette tárgyalás alá Govor Pál ügyét, aki mint ismeretes az elmúlt év október 22-ére virradó éjszaka behatolt özvegy Kilin Mihályné hóstáti asszony lakására és több fejzecsapással meggyilkolta elrabolta tőle 14 ezer leiót. Govor Pál az elmúlt év nyarán már egy ízben betört Kilinné házába és akkor több mint száz ezer leiót rabolt el onnan. Miután elfogyott a pénze ismét az egyedülálló özvegyasszony házához szellette ki pénzeszközait forrásul. Tettét megelőzőleg, két napig az áldozat háza körül kujtorgott és pincéjében luzta megmágát. A kérdéses napon az éj leple alatt behatolt az özvegyasszony házába s miután a s zajra felriadt több fejzecsapással elnémította, majd magához véve a lakásban talált 14 ezer leiót nyomtalanul eltűnt. A kolozsvári rendőrség széleskörű nyomozást vezetett be a vakmerő rablógylkos kézrekerítésére s a gyanukok alapján az áldozat két vejt vette őrizetbe, de miután nem sikerült ellenük terhelő bizonyítékok felsorakoztatni, mindkettejüket szabadlábra helyezték. A két vő ekkor magányosukba kezdett és ennek eredményeképpen sikerült azután az igazi tettest Govor Pál személyében letartóztatni. Govor a tárgyalás során nem tagadta a terhére rótt bűncselekményt, szerencsétlen sorsával védekezett. A hivatalból kirendelt dr Bartha Ignác ügyvéd védőbeszédében azt fejtegette, hogy a vádlott korán elszakadva szüleitől szabadon nőtt fel s nem ismerte a társadalmi törvényeket, bűnbe sodródott és ennek koronája az özvegy hóstáti asszony meggyilkolása volt. Az enyhítő körülményeknek figyelembevételét kérte. *Georghescu* főügyész ellenben halálos ítéletet kért a vádlottra. A bíróság tárgyalásra vonult vissza és több mint egy óras tanácskozás után hirdette ki határozatát, amely szerint az idevonatkozó büntető paragrafusok alapján bűnösnek mondotta ki Govor Pál vádlottat egyrendbeli börtöriésen lopás és egyrendbeli rablógylkosság bűntettében és ezért a különleges esetekről intézkedő minisztertanácsi napló alapján halálra ítélt a vádlottat. Az ítélettel egyidejűleg Predovici emök tudomására hozta az elítéltnék, hogy felfolyamodással élhet a Semmitöszékhez s ha az is a halálos ítélet mellett dönt, akkor még mindig kegyelmi kérvénnyel fordulhat Ofélséghez. A vádlott meg lehetős egykedvűséggel hallgatta az ítéletet és jelentette be, hogy felfolyamodással kíván élni. Nyilatkozatát jegyzőkönyvbe vették, majd az érdeklődők sűrű sorfala között megbilincselte kézzel visszavitték az ügyészség fogházába. Tekintve azonban, hogy ügyében halálos ítélet hangzott el, valószínű, hogy az első rabzállományával átszállítják a nagyenyedi fegyintézetbe, hogy ott várja be ügyében a végleges döntést.

Itt írjuk meg egyébként, hogy a kivételes esetekben halálos ítéletekről intézkedő minisztertanácsi napló életbeléptetése óta az egész ország területén ez a harmadik halálos ítélet és mind a három Kolozsváron hangzott el. Mint ismeretes a kettő első *Stefanescu-Goanga* egyetemi rektor és *Gruia* Enache detektív elleni merényletben bűnösöknek talált *Lascaian* és társa ügyében hangzott el. Govor Pál a harmadik volt ugyan, de rablógylkosságért viszont ő az első, aki eddig halálos ítéletben részesült.

CRONIN	
világhírű munkái:	
Réztábla a kapualatt	fűzve 185 lei
	kötve 238 "
Ezt látják a csillagok	fűzve 314 "
A kalapkirály I. II.	kötve 324 "
DANTE KIADÁS	

KÖZGAZDASÁG

Mennyi adót kell fizetni?

A legújabb adótörvény végrehajtási utasításához táblázatot mellékel a pénzügyminisztérium, amely feltünteti az adókulcsokat

Az adótörvények gyors egymásutánban bevezetett módosításai folytán még maguk a szakemberek is zavarba jönnek akkor, ha megkérdik tőlük, hogy tulajdonképpen mennyi adót kell fizetni Romániában a különböző foglalkozások vagy jövedelmek után? Valószínűleg ez az indoka annak, hogy a pénzügyminiszter a legújabb adótörvény végrehajtási utasításához egy táblázatot mellékel, amely feltünteti az adókulcsokat. Mindjárt megjegyezzük, hogy ez a kimutatás nem pontos és nem is lehet az. Több adó nem felsorolva benne, miután ezeknek az adóknak kulcsát nem is lehet százalékokban kifejezni. A kimutatásban nem szerepel sem a komplementáris adó, sem a supracota.

Megjegyezzük továbbá azt is, hogy a kereskedők és iparosok általános adókulcsát az adóköteles jövedelem 9 százalékában, illetve 7 százalékában tünteti fel a kimutatás, ami azért sem pontos, mert tudjuk, hogy a kereskedők és iparosok túlnyomórésze nem a tényleg megállapított jövedelem után adózik, hanem a patenta fixa után, tehát egy vélt jövedelem alapján. Ugyancsak ez áll a minimális adóra is. Az elementáris adónál feltüntetett adókulcsot tehát ezzel az eltéréssel kell figyelembe venni.

Lássuk tehát most a kimutatást.

Mezőgazdasági adó.

Mezőgazdasági ingatlanok tulajdonosának adója: Nemzetvédelmi adó 4 százalék, községi és megyei adó 19 százalék, összesen 23 százalék. A haszonbérlet adója: Nemzetvédelmi adó 4 százalék, községi és megyei adó 20 százalék, összesen 24 százalék. Erdőfelújítási adó: Nemzetvédelmi adó 4 százalék, községi és megyei adó 28 százalék, összesen 32 százalék. Távollevők adója minden esetben: Nemzetvédelmi adó 4 százalék, községi és megyei adó 37 százalék, összesen 41 százalék. Megjegyezzük, hogy mezőgazdasági ingatlanok után állami adót nem kell fizetni, illetve az eddigi állami adót megyei és községi adóval helyettesítik ki és hajtják be.

Épület adó.

Állami adó 10 százalék, nemzetvédelmi adó 2 százalék, megyei adó 2 százalék, községi adó 5 százalék, egészségügyi adó 3 százalék, utadó 2 százalék, összesen 24 százalék. Távollevők épületadója: Állami adó 20 százalék, nemzetvédelmi adó 2 százalék, megyei adó 2 százalék, községi adó 5 százalék, egészségügyi adó 3 százalék, utadó 2 százalék, összesen 34 százalék.

Adómentes épületek statisztikai adója 1 százalék. A nemzetvédelmi alap javára az adómentes épületek után a következő skála szerint kell adót fizetni:

50.000 lei bérértéig 10 százalék, 75 ezer lei bérértéig 14 százalék, 125.000 lei bérértéig 18 százalék, ezen a bérértéken felül 20 százalék.

Ingó jövedelmek adója.

Állami adó 16 százalék, nemzetvédelmi adó 4 százalék, utadó 1 százalék, összesen 21 százalék. Névreszülő részvények adója: Állami adó 14 százalék, nemzetvédelmi adó 4 százalék, utadó 1 százalék. Banknál 3 hónapi lejáratra elhelyezett betétek adója: Állami adó 6 százalék, nemzetvédelmi adó 4 százalék, utadó 1 százalék, összesen 11 százalék. Három hónapnál hosszabb időre elhelyezett bankbetétek adója: Állami adó 2 százalék, nemzetvédelmi adó 4 százalék, utadó 1 százalék, összesen 7 százalék. Jelzáloghitelkötvények adója: Állami adó 8 százalék, nemzetvédelmi adó 4 százalék, utadó 1 százalék, összesen 13 százalék. Tíz százalékos kiboocsátású hitelszelvények adója: Állami adó 5 százalék, nemzetvédelmi adó 4 százalék, utadó 1 százalék, összesen 10 százalék. Az úgynevezett „renta apropriere” értékpapíradó: Állami adó 5 százalék, nemzetvédelmi adó 4 százalék, utadó 1 százalék, összesen 10 százalék. Román bankokban elhelyezett külföldi letétek adója: Állami adó 5 százalék, nemzetvédelmi adó 4 százalék, utadó 1 százalék, összesen 10 százalék. Belföldi lakosok külföldről származó jövedelmének adója: állami

adó 16 százalék, nemzetvédelmi adó 4 százalék, utadó 1 százalék, összesen 21 százalék.

Kereskedelmi és ipari adó.

Kereskedelmi adó: Állami adó 9 százalék, nemzetvédelmi adó 4 százalék, községi adó 2 százalék, megyei adó 2 százalék, egészségügyi adó 2 százalék, kamarai adó 1 százalék, kereskedői nyugdíj adó 1 százalék, utadó 2 százalék, összesen 24 százalék. Iparosok adója: Állami adó 7 százalék, nemzetvédelmi adó 4 százalék, egészségügyi adó 3 százalék, kamarai adó 1 százalék, mezőgazdasági adó 0.50 százalék, nyugdíj adó 1 százalék, utadó 2 százalék, összesen 22.5 százalék. Bankok adója: Állami adó 11 százalék, nemzetvédelmi adó 4 százalék, megyei adó 2 százalék, községi adó 2 százalék, egészségügyi adó 3 százalék, kamarai adó 1 százalék, nyugdíj adó 1 százalék, utadó 2 százalék, összesen 26 százalék.

Fizetések utáni adó.

Havi 4000 leiig: Állami adó 4 százalék, nemzetvédelmi adó 2 százalék, munkakamarai adó 0.50 százalék, utadó 0.30 százalék, összesen 6.8 százalék: 4001—25.000 lei havi fizetésig: Állami adó 8 százalék, nemzetvédelmi adó 2 százalék, munkakamarai adó 0.50 százalék, utadó 0.30 százalék, összesen 10.8 százalék, 25.001—35.000 lei havi fizetésig: Állami adó 10 százalék, nemzetvédelmi adó 2 százalék, munkakamarai adó 0.50 százalék, utadó 0.30 százalék, összesen 14.8 százalék, 35.001—50.000 lei havi fizetésig: Állami adó 12 százalék, nemzetvédelmi adó 2 százalék, munkakamarai adó 0.50 százalék, utadó 0.30 százalék, összesen 18.8 százalék, 50.001—100.000 lei havi fizetésig: Állami adó 15 százalék, nemzetvédelmi adó 2 százalék, munkakamarai adó 0.50 százalék, utadó 0.30 százalék, összesen 22.8 százalék, 100.001—150.000 lei havi fizetésig: Állami adó 20 százalék, nemzetvédelmi adó 2 százalék, munkakamarai adó 0.50 százalék, utadó 0.30 százalék, összesen 27.8 százalék. Megjegyezzük, hogy a 0.50 százalékos munkakamarai adót csak a kereskedelmi és ipari vállalatoknál alkalmazottak fizetik.

Kereseti adó.

Professionisták állami adója 7 százalék, nemzetvédelmi adója 4 százalék, megyei adó 1 százalék, községi adó 2 százalék, egészségügyi adó 3 százalék, munkakamarai adó 0.50 százalék, utadó 2 százalék, összesen 19.5 százalék. Szabadfoglalkozásuk adója: Állami adó 5 százalék, nemzetvédelmi adó 4 százalék, megyei adó 1 százalék, községi adó 2 százalék, egészségügyi adó 3 százalék, utadó 2 százalék, összesen 17 százalék. A CAM lelakatainak adója: Állami adó 4 százalék, nemzetvédelmi adó 4 százalék, összesen 8 százalék. Amennyiben hadiárva, vagy özvegyek az állami adó 3 százalék, a nemzetvédelmi adó 4 százalék, összesen 7 százalék. Irodalmi és művészeti jövedelmek adója: Állami adó 1 százalék, nemzetvédelmi adó 4 százalék, összesen 5 százalék.

TERMÉNY- ÉS PIACI ÁRAK NAGYVÁRADON.

Búza 370, rozs 310, árpa 400—410, zab 500, tengeri 360—370. — Húsárak: Marhahús kg 23, borjúhús 32, disznóhús 34—35, juhhús 24, zsírnak való szalonna 40, paprikaszalonna 50, kolbász 60. — Tej literje 4—5 lei, tejföl lit. 18—20, tehénturó kg 16, juhturó kg 40, vaj kg 30, gomolya kg 40—45. — Tojás párja 3—3.50. — Burgonya kg 3—4, zöldség kg 4—6, újkrumpli kg 40, csirázott krumppli kg 8, saláta két fej 1 lei, hónapos retek csomója 3 lei, zöldhagyma csomója 1—2 lei, ugorka darabja 10—15 lei, köszmete literje 18—20 lei, újkaralábé csomója 3—4 lei, vereshagyma kg 10 lei, hordós káposzta kg 7—8 lei.

Szépen fejlődnek a vetések

A földművelésügyi minisztériumhoz beérkezett egybehangzó jelentések szerint országszerte szépen fejlődnek a vetések. A búzakultúrák ellentállottak a fagynak és kitűnő feltételek mellett látszik biztosítottak további fejlődésük. A Duna mentén megkezdődtek a tengerivetések munkálatai, míg erre Erdélyben, Moldovában és Bukovinában május elején kerül a sor. A Duna-körzetben szükséges az eső, bár kifejezett szárazságról nem lehet beszélni.

Az utóbbi hetekben kétségtelen lanyhulás állott be a gabonapiacokon. Az erős valutájú államok részéről egyre kisebb volt az érdeklődés. Annál élénkebb kereslet indult meg a áll az főképpen a búzára és a tengerire Olaszország részéről. Az olasz gabonapiac az idei szezonban még további négyezer vagon búzát és tengerit kíván felvenni.

Mit tekint a posta reklámnak?

Bucurestiből jelentik: Az április 1-én életbe léptetett új postatarifa szerint a postai küldeményeken (levelek, levelezőlapok, csomagok) levő reklámfelírások után a postának a következő díjat kell fizetni: egy évre 3500 lei, fél évre 2000 lei, negyedévre 1200 lei, egy hónapra pedig 500 lei. A posta megállapítása szerint reklámnak nem tekinthető a cég címe, amely áll a névből, utcából, házszámból, postai kerületből, telefonszámból, postafiókból, sürgönycímből és esetleg a CEC-számból, továbbá a kamarai cégbejegyzési számból. Ezek a megjelölések a szokásos latin betűkkel irandók, azonban csak román nyelven. Reklámnak tekint a posta mindazt, ami ezen felül van, így a fiókok, embléma, akár bejegyzett márka, díszesebben nyomott címek, satírozva, vagy nagyítva, amelyeken felhívják a figyelmet ezekre, bármilyen rajz, színes keret, alakok. Reklámnak tekintendők, ha a feladó más, mint román nyelven tünteti címét. Ha postai küldeményen a posta reklámot állapít meg, úgy a címzettől 2 leies plusz illetéket szed. A fentebb megjelölt reklámlletékek lefizetése ellenében bármilyen reklámot használhat a cég, azonban a szöveget be kell mutatni a postának.

Arcárhiedetések

Lakás

szavanként 3 lei

Kiadó

azonnalra egy kétszobás utcai lakás. Nagyvárad, Str. Take Jonescu No. 41.

Kiadó

udvari lakás: 2 szoba, előszoba, konyha, kamara, június 1-től, — Nagyvárad, Str. Bratianu 61. szám.

Utcai

kétszobás, előszobás lakás, mosókonyhával, azonnalra kiadó. Nagyvárad, Strada Mihail Sorbul 11. szám.

Butorozott

utcai szoba kiadó. — Nagyváradon, Str. Moldova 25. szám.

Kiadó

június hó 1-re 1 kétszobás, konyhás, gangos lakás és két egy-szobás, konyhás lakás. Nagyvárad, Str. Axente Sever 13. szám.

Különléle

szavanként 3 lei

Kérelem.

Ezuton kérek mindenkét, aki a Hadady-telepen, a Sincal-utca közelében, a Körös folyón át akar kelni, hogy az én kezelésében levő ladikot használni szíveskedjék. Tikos Bálint ladikmester, Nagyvárad.

Cserópályhák

javítását, átrakását, szabadalmazott rendszerrel készíti Besenyő kályhás, Nagyvárad, Str. Rosiorilor 15-a.

Házvezetőnők

elmenne középkori nővidékre is. — Burilkné, Nagyvárad, Str. Simeon Barnut 30.

Adás-vétel

szavanként 3 lei

Üzleti

redőny, ajtóval, tokkal eladó. Erdéklődni Nagyvárad, Tichindeal-utca 11. szám. Jancsó.

LEGUJABB

Beck lengyel külügyminiszter válasza Hitler német kancellár beszédére

Világpolitikai fontosságu megnyilatkozás a varsói országgyűlésen. A válaszbeszéd az Anlialia iránti nagy ismeréssel kezdődött

Varsóból jelentik: Beck lengyel külügyminiszter a képviselőház péntek délelőtti ülésén elmondotta világszerte nagy érdeklődéssel várt beszédét. Beszéde elején kifejtette, hogy a nemzetközi intézmények gyengülése és az államok közötti együttműködés módszereinek megváltozása az új problémák egész sorát vetette fel a világ minden részében. Ismertette ezután az angol-lengyel egyezményt, mely a két ország függetlenségét közvetve vagy közvetlenül fenyegető esetre a kölcsönös segélynyújtás elvén épül fel.

— Azt óhajtom, — folytatta Beck külügyminiszter, — hogy a lengyel közvélemény is megtudja: az angol államférfiak részéről nemcsak az európai politika vitás kérdéseinek teljes megértésével találkoztunk, hanem országunk

iránt is olyan magatartást láttunk, amely lehetővé tette számomra, hogy a legnagyobb őszinteséggel és teljes bizalommal tárgyaljak meg minden lényeges kérdést és ne hallgassak el semmit. Bizonyos, hogy sem Angliának, sem Lengyelországnak senkivel szemben nincs támadó szándéka, de egyes lényeges cselekvési lehetőségek elvi alapján állnak. A francia politika vezetői részéről történt hasonló megnyilatkozásokból kitűnik, hogy Párizs és Varsó teljesen egyértelmű felfogása szerint a két ország között létrejött megállapodás ható erejét nemcsak nem gyengítették a nemzetközi fejlemények, hanem ellenkezőleg, ez a megállapodás az európai politikai helyzet egyik döntő tényezője. Maga a német birodalom kancellárja is kötött velünk 1934-ben megállapodást.

Az 1934. évi lengyel-német megállapodás méltatása. Nem csekély jelentőségű a megállapodás megszűnése, de mégse gyászolható

Beck külügyminiszter itt rövid történelmi visszapillantást tett és elmondotta, hogy az 1934. évi lengyel-német megállapodás annak idején nagy horderejű esemény volt. Különösen nagy jelentőségű volt abban az irányban, hogy kedvező mederbe terelte a két nagy nép kapcsolatát és kísérlet volt arra, hogy kiküszöbölje a nézeteltérések egészségtelen légkörét, a századok során felgyülemlett ellenségeskedést és rosszindulatot s hogy megteremtse a kölcsönös megértés szilárd alapjait. A politikai tevékenység leghatékonyabb lehetősége közé tartozik minden olyan kísérlet, mely szembeszáll a bajjal. A lengyel politika az utóbbi idők legváltásosabb pillanataiban bizonyosságot tett arról, hogy ezt az álláspontot követi.

A lengyel-német megállapodás megszakítása nem csekély jelentőségű. Minden megállapodás annyit ér, amennyi eredményt tud felmutatni. Attól a pillanattól kezdve azonban, hogy az egyik fél eltér a megállapodás szellemétől, nincs okunk arra, hogy meggyászoljuk annak gyengülését vagy megszűnését. A megállapodás kölcsönös megértése és jószándékán alapult és ilyenformán jelentékenyen hozzájárult a két ország és Európa életlehetőségeinek javításához. Igazi jelentőségét elvesztette azonban akkor, amikor olyan megnyilatkozást láttunk, mely akár politikai szabadságunk korlátozását jelentette volna, akár egyoldalú vagy létező keinkkel össze nem egyeztethető engedmények követelésére szolgálhatott volna alapot.

Szemrehányás a német kormányra, hogy nem akar tudomást venni az angol-lengyel egyezmény igazi céljairól

Beck külügyminiszter így folytatta: — A német birodalom az angol-lengyel meg egyezést úgy fogta fel, mint indító okot az 1934 évi lengyel-német megállapodás felmondására. Német részről különböző jogi természetű ellenvetéseket támasztottak. Ezzel szemben hivatkoztam a Lengyelországhoz intézett emlékiratra, melynek szelleméből kitűnik, hogy a birodalmi kormány elhatározásának meghozatalában sajtóértesülésekre támaszkodott, anélkül, hogy akár az angol, akár a lengyel kormány felfogását vizsgálat alá vette volna a kötött megállapodás jellege tekintetében. Ez még nem lett volna baj, mert Londonból haza-

terve kijelenttem, hogy kellő tájékoztatások nyújtása végett hajlandó vagyok fogadni a német nagykövetet, de ő a mai napig sem élt ezzel az alkalommal. Ez a körülmény azért fontos, mert világos, hogy nem a megállapodás jellege és célja váltotta ki a német birodalom elhatározását, hanem magának az angol-lengyel megállapodásnak a ténye. Ennek azért van különösebb jelentősége, mert ebből megítélhetők a birodalom politikai szándékai.

(A beszéd további részéről lapunk következő száma hoz közléseket.)

Mussolini tervet dolgozott ki a danzigi kérdés megoldására

Londonból jelentik: A Daily Mail szerint Mussolini a danzigi viszály megoldására tervet dolgozott ki. Eszerint Danzig új alkotmányt kapna, mely biztosítaná a német főnhatóságot a szabadváros felett és biztosítékot nyújtana a danzigi lengyel kereskedelmi és gazdasági érdekek védelmére, valamint Gdiniá lengyel kikötő helyzetének tisztázására. A lap szerint Mussolini tervét Ciano szombaton Ribbentrop elé terjeszti.

Ribbentrop és Ciano találkozása a Beck beszéd után

Rómából jelentik: Ciano olasz külügyminiszter szombat délelőtt kilenc órakor érkezik Mi-

lanóba, ahová délelőtt 11 órakor megérkezik Ribbentrop német birodalmi külügyminiszter is. Ribbentropot Milánóban ünnepélyesen fogadják. A Popolo di Roma légbőlkapottaknak mondja azokat a híreszteléseket, melyek szerint a látogatást Ribbentrop kérte volna, hogy Olaszországot erős lengyel-ellenes magatartásra bírja, vagy hogy közvetítésre kérje fel az olasz kormányt. Tény az, hogy Ribbentrop és Ciano megbeszélései rendkívül nagy jelentőségűek. Fokozza a tanácskozás nagy horderejét az a körülmény, hogy a két külügyminiszter találkozására Beck beszéde után került sor.

A francia vezérkar megkezdte a Maginot-vonalhoz behívott tartalékosok leszerelését

Metzből jelentik: A „Daily Express” jelentése szerint a francia vezérkar megkezdte annak az egymillió főnyi tartalékos hadseregnek részleges leszerelését, amelyet áprilisban hívtak be a Maginot vonal erődítési személyzetének kiegészítésére. Ez az intézkedés azt jelenti, hogy a franciák nem tartanak többé közvetlen támadástól ezen a vonalon. A határ védelmét azonban nem gyengítik, sőt egyes helyeken újabb behívottakkal pótolják a leszerelteteket.

Eden volt külügyminiszter beszélt az angol alsóházban Sürgette a Szovjet bevonását az angol békearcvonalba

Londonból jelentik: Eden volt külügyminiszter az alsóházban beszédet mondott a honvédelmi javaslatok mellett. Nevetségesnek mondotta azt az elképzelést, hogy a sorozások bevezetése az első lépés lenne Angliában a totális rendszerre való áttérés fele. Az országgyűlés minden ilyen kísérletet elutasítana. Eden ezután arra kérte a kormányt, adjon biztosítékot arról, hogy a Lengyelországnak nyújtott kezesség horderején semmit sem változtat és ragaszkodik a Szovjet bevonásához a béke-arcvonalba, valamint arról, hogy Szovjetországgal és más béke-érezető népekkel minél kielégítőbb egyezményeket köt.

A 76 éves Lloyd George katonai szolgálatra jelentkezett

Londonból jelentik: Lloyd George, a 76 éves volt angol miniszterelnök szolgálatra jelentkezett az egyik londoni ezrednél. Jeltékeztetését elfogadták. Lloyd George háború esetén olyan beosztást kap, ahol nem kell egyenruhát viselnie és nem kell katonai gyakorlatokat végeznie. Az ősz politikusi ugyanabban az ezredben szolgál, ahol fia egy üteg parancsnoka.

A Szovjet párizsi nagykövete Bonnet külügyminiszternek bejelentette, hogy a moszkvai külpolitika nem változik

Párizsból jelentik: A francia lapok szerint Litvinov lemondása nagy mértékben megingatta Franciaországban a közvélemény bizalmát Szovjetországgal szemben. A Figaro úgy véli, hogy Litvinov lemondása és minden ami Szovjetországban történik, igen homályos ügy és a francia agyak számára gyakran felfoghatatlan. A Journal szerint Franciaországnak végtelen nagy óvatosságot kell tanúsítania és nem szabad megfellebbeznie arról, hogy a szovjet-politika igazi célja a polgári társadalom lerombolása. A Petit Parisien szerint Surics párizsi szovjet-nagykövet csütörtökön megjelent Bonnet külügyminiszternél és közölte vele, hogy Litvinov lemondása nem jelent irányváltást a szovjet külpolitikában. A szovjet diplomácia iránya a jövőben még belsevistább lesz.

A baloldali Oeuvre fölveti a kérdést, nem folyik-e eszmecsere Berlin és Moszkva között. Azt is tudni kellene, — írja a lap, — hogy Moszkva gyakorlatilag melyik tábor felé fordul.

A Szovjet párizsi nagykövete lemondott

Varsóból jelentik: Az Express Poranny moszkvai jelentése szerint Surics párizsi szovjet-nagykövet, aki Litvinov egyik legbizalmasabb munkatársa volt, benyújtotta lemondását. A lengyel lapok arról tudnak, hogy Potemkin helyettes külügyi népbiztos, aki jelenleg Ankarában tartózkodik, utasítást kapott, hogy azonnal térjen vissza Moszkvába.

Japán védelmi szövetséget ajánlott fel a német és olasz kormányoknak a Szovjet részéről jövő támadás esetére

Tokióból jelentik: Arita külügyminiszter csütörtökön fogadta a német és olasz nagykövetet és közölte velük, hogy Japán hajlandó védelmi szövetséget kötni szovjet támadás ellen, de nem hajlandó belemenni egy szélesebb alapon nyugvó, a demokráta hatalmak ellen irányuló szövetségbe. Ezzel kapcsolatban a külügyminiszter emlékiratot is nyújtott át a két nagykövetnek.

Kormánykörökben megjegyzik, hogy ez az állásfoglalás magának a császárnak a kívánsága, aki közölte is óhaját a miniszterelnökkel. Egyes katonai körökben viszont továbbra is erős a hangulat egy demokráta-ellenes szövetség mellett.